

«Novi list» izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

# Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

## Tedenski koledar.

19. julija, petek: Vincencij (Vinko) Pavlanski; Aurea (Zlata). — 20., sobota: Margareta, devica, mučenica. — 21., nedelja: 9. pobinkoštna nedelja. Prakseda, devica, mučenica. — 22., ponedeljek: Marija Magdalena, spokornica. — 23., torek: Apolinarij, šk., mučenec; Liberij, škof. — 24., sredo: Kristina, devica, mučenica; Roman, mučenec. — 25., četrtek: Jakob (Radoslav) st., apostol; Krištof, mučenec. V nedeljo dne 21. julija je ščip; vreme spremenljivo.

## Novice.

### Novi prefekt

za goriško pokrajino je dospel v ponedeljek zvečer v Gorico. Na postaji so ga čakali zastopniki oblasti in dobrotoljcev. V torek zjutraj je novi prefekt, ki je znan po svoji delavnosti, že prevzel svoje posle. Popoldne je v veži mestne hiše obesil lep venec na ploščo padlih prostovoljcev. O novem pokrajinskem načelniku gre tudi glas, da je v gospodarskih rečeh doma. Na Goriškem bo v tem pogledu imel široko polje.

### Slovo tržaškega prefekta.

V ponedeljek se je prefekt Fornaciari poslovil od tržaškega škofa, poveljnika armadnega zbora in od druge gosposke ter se zvečer ob 8. uri odpeljal proti Rimu. Točno ob isti uri je sedel na vlak v Genovi novi prefekt Hektor Porro in se odpeljal proti Trstu, kamor je prispel v torek ob 10. uri.

### Tajni konzistorij.

V ponedeljek je sv. oče govoril na tajnem zborovanju (konzistoriju) kardinalov. Papež je omenil, da bo imel daljši nagovor o perečih zadevah Cerkve še v tem letu, ki je radi njegovega zlatomašnega slavlja polno lepih prilik. Potem je prebral odlok, s katerim imenuje milanskega nadškofa, benediktina p. Ildefonsa Schusterja za kardinala.

### Beseda na mestu.

Arnaldo Mussolini, brat ministrskega predsednika, je napisal v svojem listu »Popolo d'Italia« članek o poljedelstvu. V članku čitamo med drugim: Država nikakor ne pritiska s previsokimi davki na zemljo in kmečke pridelke. Občine in pokrajine so tiste, ki izvajajo takšen davčni pritisk. Občinske in deželne doklade je treba znižati, ker so že prešle meje, določene po zakonu iz l. 1923.

### Pomiloščenje.

Pravni odsek francoske državne zbornice je sprejel zakonski načrt, da se pomilostijo vsi alzaški avtonomisti, ki so bili obsojeni, ker so se borili za avtonomijo Alzacije v okviru francoske republike.

### O sv. zakonu.

Dosedaj je vsak katoličan v Italiji, ki se je hotel poročiti, moral to storiti najprvo pred državno oblastjo; šele potem ga je cerkvena gosposka smela zvezati v zakon. Po določitih, ki izhajajo iz konkordata, pa bo to drugače. Cerkevni zakon je od države priznan kot polnodeljaven. Cerkev je zato sklenila, da se more vsak katoličan poročiti samo cerkveno.

### Osebnost.

Goriški prefekt je pretekli teden imenoval predsednika goriške Zadrugne zveze, ki je poldruho leto imela komisarja. Imenovan je bil inž. Fr. Caccese, bivši pokrajinski tajnik in sedanji državni poslanec.

### Zvon sv. Justa v Trstu.

17. aprila 1824. je veliki zvon sv. Justa zapel prvokrat. Takrat je kronika zapisala, da »ni izpolnil pričakovanja«. S starostjo se je pa vendar Tržačanom priljubil in če se jim hočeš zameriti, reci le, da ima slavni ta zvon slab glas.

### Sv. stolica za malteške katoličane.

»Piccolo« od srede 17. julija in ostali listi objavljajo vest, da je papežev državni tajnik poslal malteškima škofoma pismo, v katerem ju vzpodbuja, naj s svojo duhovščino vztrajata na svojem stališču nasproti angleški vladi, ki »hoče vzeti duhovščini ugled in vničiti njen blagodejni vpliv na verno ljudstvo.« To pismo je bilo napisano v vseh cerkvah.

### Največje letalo.

Nemški inženir Dornier je zgradil 42 metrov dolgo in 6 metrov široko letalo. Imelo bo prostora za 100 potnikov, letelo pa bo z brzino 190 kilometrov na uro. V letalu je jedilnica, kadilni salon, knjižnica, manjka le še kaka avtomobilna cesta notri, pa bo mo tam, do kamor naši očetje še v mislih niso segli.

### Spačena vernost.

Kajkrat mora veren človek požreti še danes bedaste očitke, čemu sploh verje. S ponosom dviga moderno obzirljani človek svojo glavo, češ, jaz sem prost vseh spon. Zdaj pa poglejte v oglasni del kakega velikega dnevnika. Koliko napovedovalk sreče in bodočnosti, koliko astrologov, spiritistov oglašuje! V Berlinu n. pr. je 2000 ljudi, ki prav mastno žive na račun »pametnega« modernega velemeščana, kateremu prorokujejo bodočnost.

Vera v klicanje duhov se je strahovito razširila. Neki takšen klicar duhov (medij) v Berlinu ima toliko dohodkov, da mora mesečno 5000 mark dohodninskega davka odrajtati.

V vseh avtomobilih vidite na vrvece obešene neke namalane »pajace« ali živali. To so tako zvani »mascottes«,

ki naj nas varjejo pred nesrečami. Če bi pa kdo kako svetniško podobico razobesil, bi dejali, da je tepec in da diši po virhu. V zrakoplove jemljejo opice, psičke in podobno; le nemška letalca Köhl in Hünefeld, ki sta preletela ocean, sta vzela razpelo s seboj.

### Prebitek.

Na seji ministrskega sveta dne 15. t. m. je poročal finančni minister Mosconi, da začasna državna bilanca za računsko leto 1928-29 izkazuje 30.098 milijonov lir prejemkov in 29.716 milijonov lir izdatkov. Prebitek znaša torej 382 milijonov lir. V izdatkih je že vračunanih onih 750 milijonov lir, ki jih je Italija izplačala vatikanski državi. Ta prebitek je bilo mogoče doseči, ker je ministrstvo z vso strogostjo varčevalo in ker so narastli dohodki iz posrednih davkov.

### Divje prirodne moči.

V četrtek sta se v Parizu dvignila na letalu »Maršal Pilsudski« poljska letalca Idzikowski in Kubala. Namest ravnala sta preleteti Atlantski ocean in pristati v Njujorku. Letalo pa je zgrabil vihar in ga zagnal proti jugu. Blizu Azorskih otokov na zapadni strani Afrike se je letalo spustilo na tla, pri tem se je izvršila eksplozija in letalo se je zdrobilo. Kapitan Idzikowski je bil pri priči mrtev, njegovega tovariša pa so prepeljali težko ranjenega v bolnico. — Divje prirodne moči nad oceani še tako silno gospodarijo, da bo treba še dokaj žrtev in naporov, preden se bo mogoče redno in varno sprehajati po zraku med Evropo in Ameriko. Dosedaj se je le nemškemu letalu »Bremen« posrečilo zleteti naravnost iz Evrope v Ameriko; ta pot je zaznamovana z življenjsko žrtvijo osmerih drugih letalcev, ki so v zadnjih dveh letih poskusili preleteti Atlantski ocean.

### Vrta rojakinja.

Dne 9. julija je v dvorani visoke glasbene šole »Tartini« v Trstu igrala pianistinja prof. Pörtl pet skladb (Andante religioso in štirje mistični preludiji) naše rojakinje g.čne Brede Ščekove. Izbrani slušalci so skladbe z zanimanjem poslušali in skladateljico štirikrat na oder poklicali. Tudi mi lepo čestitamo.

### Pol milijona trgovin.

Federacija obrtniških sindikatov je ugotovila, da se nahaja v Italiji okoli pol milijona trgovin. Na 1000 prebivalcev pride 53 oseb, ki se preživljajo s trgovino.

### Brez doma.

Trocki je prosil angleško vlado, naj mu dovoli bivanje v Angliji. Upal je, da mu Macdonald zgotovi ne bo odbil. Vendar se je zmotil. Angleška vlada je prošnjo odklonila.

**Pomenljiv dar.**

Načelnik vlade je sprejel poslanca Rachelija, vodjo zavoda za izvoz sa-  
dežev v Tripolitani, ki mu je izročil  
košek namiznega grozdja, kot poklon  
tripolitanskih vinogradnikov. Načel-  
nik vlade je z zadovoljstvom sprejel  
popolnoma zrelo grozdje in je pohva-  
lil napore naseljencev, ki se trudijo  
dvigniti gospodarsko vrednost Tripo-  
litanije.

**Nemški pisatelj umrl.**

Preteklo soboto je na Dunaju nena-  
doma umrl 26letni sin znanega nemške-  
ga pisatelja Hofmannsthal. Oče je bil  
radi tega tako žalosten, da je dva dni  
za tem umrl. Hugo Hofmannsthal je  
bil zelo znan dunajski pisatelj.

**Angleški poslanci.**

V novi angleški zbornici je 91 od-  
vetnikov, 52 tajnikov delavskih zvez,  
40 častnikov, 40 rudarjev, 23 časnikar-  
jev, 10 župnikov itd. Zastopani so pa  
še drugi najrazličnejši poklici.

**Pisma samo do veže.**

Dne 1. oktobra stopi v veljavo tale  
odredba tržaškega poštnege ravnat-  
elja: V vsako hišno vežo se postavi  
za vsakega hišnega najemnika po en  
poštni nabiralnik, v katerega bo spu-  
stil pismonoša pošto. Pismonoša ne bo  
torej izročil pisma v roke naslovljen-  
cu niti ga ne bo položil v njegov po-  
štni nabiralnik na vratih, kakor je bila  
doslej navada, temveč pismo ostane  
v veži. Poštar si s tem prihrani stop-  
njice in poštni ravnatelj meni, da bo  
zdaj lahko nastavljal za to službo tudi  
vojne invalide, ker bo delo lažje. —  
Hišni gospodarji so se zmenili, da po-  
stavijo oni sami nabiralnike v vežo,  
plačali pa jih bodo najemniki z na-  
jemnino vred. Novotarija se zaenkrat  
izvede samo v tržaškem mestu, poz-  
neje pride na vrsto tudi okolica. Ta  
način razdeljevanja pošte je v navadi  
že povsod drugod po Italiji.

**Zaprti porotniki.**

Na Češkem zaključujejo te dni ve-  
liko obravnavo proti nekim ciganom,  
ki so obtoženi, da so ubijali in jedli  
ljudi. Sodniki so stavili porotnikom  
900 vprašanj, ki jih bo treba odgovo-  
riti. Ker pa porotniški pravilnik ne do-  
voljuje, da bi porotniki med posveto-  
vanjem prišli v stik z zunanjim sve-  
tom, zato bodo porotniki toliko časa  
ločeni od zunanjega sveta, dokler ne  
dajo odgovora na vsa vprašanja. To  
pa utegne trajati kakih osem dni.

**Kaj pijejo poslaniki?**

Zunanje ministrstvo je dalo nalog  
vsem italijanskim poslanikom in kon-  
zulom v inozemstvu, da morajo točiti  
pri večerjah in sprejemih le italijan-  
ska vina. Pametna odredba!

**Pregled o brezposelnih.**

Minister za narodno gospodarstvo  
je izdal statistiko o brezposelnih, ki  
kaže, da se je število brezposelnih v  
Italiji zelo zmanjšalo. Koncem febru-  
arja je bilo 489.000 brezposelnih, kon-  
cem marca 293.000, koncem aprila  
257.000, koncem maja 227.000, koncem  
junija pa le 193.000 brezposelnih. Po-  
sebnost je padlo število brezposelnih  
kmečkih in stavbenih delavcev.

**Vztrajni letalci.**

Ameriška letalca Mendel in Rein-  
hard sta letala po zraku 246 ur in 42  
minut, t. j. več kot deset dni, ne da bi  
kdaj pristala. Bencin so jima prilivali  
med letanjem.

**Tržaški tramvaj**

ima zdaj 11 linij. Najnovejša, enajsta,  
vozi po ulicah Ginnastica in Rosetti  
do novih hiš v »Kraljevem okraju«  
(Rione del Re). Ta linija dobro dela.  
Sedaj bo medda prvo večje delo pri  
tramvaju podaljšanje 8. linije od  
Glavnega kolodvora do Rojana po  
Miramarski cesti vspešno z bar-  
kovijsko (6.) linijo. Delo bo stalo  
424.000 lir.

**Brunno mislijo.**

V debati o zadnjem angleškem pre-  
stolnem govoru je Baldwin, voditelj  
opozicije, rekel, da bi se ves prestolni  
govor dal spraviti v en sam stavek,  
namreč: »Moji ministri nameravajo  
misliti.« Neki poslanec ga je prekinil  
z besedami: »To bi bilo nekaj čisto  
novega!« Macdonald je pa v odgovo-  
ru izjavil, da misliti navsezadnje ni  
nič slabega.

**Tržaški avtomobili prenačajo drvi.**

Kmet Just Slamič, star 65 let, je pri-  
hajal z Rocola in je hotel prekoračiti  
ulico Settefontane. V tem pridreči av-  
tomobil, kmet skoči v stran, a pri tem  
telebne na tla in se močno pobije po  
kolenih; šofer zakrmi tudi naglo  
v stran, sunek pa butne odvetnika  
Dompierija, ki je sedel v avtomobilu,  
naprej, tako da trešči z glavo v šipo  
in se poreže po nosu. Slamiča je šofer  
naložil na avto in ga odpeljal v bolniš-  
nico.

**Madjari in morje.**

Madjarski gospodarski in politični  
krogi se pripravljajo že celo leto, da  
ustanove posebno paroplovno društvo  
z imenom »Hungaria«, ki bi imelo  
svoj sedež na Reki. Društvo bi odku-  
pilo nekaj ladij od tržaške družbe  
»Cosulich« in bi potem oskrbovalo  
promet med Reko, Albanijo, Grčijo,  
Turško in sploh med deželami ob Sre-  
dozemskem morju.

V Budimpešti tudi izhaja dobro  
urejevan mesečnik »A tenger« (Mo-  
rje), ki ima nalogo vzbujati in gojiti  
med Madjari zavest, da mora Madjar-  
ska do morja, od katerega je danes  
zelo daleč potisnjena.

**Smrt.**

Na Rocolu je umrl Andrej Ceglar.  
Pogreb se je vršil v sredo popoldne  
na Katinaro. Bog mu daj večni mir!  
Naša domača obrt.

**Analfabeti.**

Neki uradnik naučnega ministrstva  
Združenih držav je po dolgem raz-  
iskavanju dognal, da je na svetu 62  
odstotkov ljudi, ki so stari nad deset  
let, a ne znajo ne brati ne pisati.

**200 ljudi utonilo.**

Na sibirski reki Kan se je pretekli  
teden potopil brod, na katerem je bilo  
nad 200 ljudi. Brod je bil preobložen.  
Rešil se je samo krmar, ki pa so ga,  
ko je prišel na suho, zaprli.

**Moderna policija.**

Tržaški stražniki, ki na cestnih kri-  
žiščih vodijo promet, so te dni dobili  
bele mornarske klobuke, ki naj jih šči-  
tijo pred solncem. Prav lepo se jim  
podajo in njihov korak kaže, da se te-  
ga zavedajo. Zdaj še usnjate golenice  
proč, pa bo imel Trst pravega »police-  
mana«.

**Nov pravdar.**

Na univerzi v Sieni je bil potrjen za  
pravdarskega doktorja g. Nini Cer-  
kvenič od Magdalene v Trstu. Česti-  
tamo!

**Italijansko trgovsko brodovje**

je po številu ton sedmo na svetu  
(3.215.000 ton). Na prvem mestu je  
Anglija, potem Združene države, na-  
to Japonska, Nemčija, Francija in  
Norveška.

**Za tržaške ladjedelnice.**

Paroplovni družbi Lloyd Sabauda in  
Navigazione Generale Italiana name-  
ravata zgraditi dva ogromna parnika  
»Conte Azzurro« in »Marconi«, ki bo-  
sta obsegala 42.000 ton. Dolžina bo  
znašala 245 m, širina 40 m, brzina oko-  
li 25 milj na uro. Pot Neapolj-New-  
York bosta napravila v 8 dneh. Seda-  
nja največja italijanska ladja »Augu-  
stus« obsega 32.000 ton. Pravijo, da bo  
Lloyd Sabauda izročil v delo »Sinjega  
grofa« (Conte Azzurro) tržaškim lad-  
jedelnicam, ki so se z gradnjo ladje  
»Conte Grande« dobro odrezale.

**Promocija.**

V ponedeljek 8. t. m. je bil promo-  
viran na ljubljanski univerzi za dok-  
torja prava g. Avgust Dekleva iz  
Vremskega Britofa. Čestitamo.

**Pobotala**

sta se kitajska maršala Čangkajšek na  
jugu in Fengyusiang, gospodar sever-  
ne polovice Kitajske. Prvi bo dal svo-  
jemu nasprotniku 1 milijon dolarjev,  
da gre iz dežele. Generala sta zado-  
voljna, ubogi Kitajci bodo pa plačali  
njiju račune.

**Kožarska zadruga.**

Zadnji petek je bila ustanovljena v  
Gorici za goriško pokrajino »Kožar-  
ska zadruga«. Nalogo ima skrbeti za  
dobro razprodajo kož. Predsednik  
zadruga je goriški mesar g. Ortali.

**Vsaka hiša svojega vratarja.**

V Trstu se nekateri že delj časa  
potegujejo, da bi dobila vsaka hiša v  
mestu svojega vratarja. Nekateri hiš-  
ni gospodarji se pa temu upirajo, ker  
se bojijo, da bodo imeli pri tem dosti  
novih stroškov.

**Človek obrača, Bog obrne.**

Ana Collini iz Trsta je šla k babici,  
da bi se rešila sadu pregrešnega raz-  
merja izven zakona. Operacija se je  
ponesrečila; na dom je bil poklican  
zdravnik, a bilo je že prepozno. Col-  
lini je kmalu izdihnila. Babica je  
zbežala.

**Ameriška letalca**

Williams in Jancey, ki sta priletela iz  
Nju Jorka v Rim z eno samo vmesno  
postajo, sta bila v Rimu sijajno spre-  
jeta. Obiskala sta tudi načelnika vlade.  
Mussolinija, ki jima je čestital. Njuno  
letalo je izdelal italijanski inženir Bel-  
lanca.

## Kako je s politiko.

Načelnik vlade  
fašistovskim voditeljem.

Dne 10. t. m. je načelnik vlade sprejel v dvorcu Torlonia v Rimu 200 voditeljev milanskih fašistov in jim je govoril. Uvodoma se je ozrl na krajevne razmere v milanskem fašizmu, ki je zibelka vsega fašistovskega gibanja. Potem je orisal položaj delavstva:

»Vem, da se delavski stan vedno bolj strinja z režimom. Milan, ki je v posebni meri mesto dela, mora dati svetu vtis o tem, kar je režim storil za delavski stan, in to je neizmerno več kot so storile zelo bogate države dolarja in šterline ali sovjetov! (Živahno ploskanje.)

Drugi problem: mladi rodovi. Oni popolnoma pripadajo nam in nikakor ne namerjamo delati kakršnekoli izjeme pri tem našem trdnem osnovnem pravilu. Mladi rodovi se morajo vzgojiti v posebnem duhu fašistovske discipline in zato je potrebno, da marljivo in redno obiskujejo zavode, ki jih je režim zanje pripravil, in sicer samo te zavode.

Milanski tovariši! Ni potrebno, da vam ponavljam svojo globoko simpatijo za Milan, ki ga ne morem pozabiti. Le to vam hočem povedati: skoro vam bom dal povelje, da skličete milansko ljudstvo na Stolni trg, da bo moglo slišati moj glas in ugotoviti, da so zadnje iluzije zunanjih sovražnikov režima obsojene, da za vedno zatonejo. Doba fašistovske revolucije je in bo najslavnejša v zgodovini italijanskega ljudstva.«

Govor je bil sprejet z viharnim navdušenjem.

### Francoski vojni dolgovi.

V francoski poslanski zbornici se je v četrtek 11. julija začela velika debata radi potrditve dogovorov o vojnih dolgovih v Angliji in Ameriki. Zadeva je že precej stara. V letih od 1924. do 1926. so se med francosko vlado in Združenimi državami uredile vse težave glede plačevanja velikanskih dolgov, ki jih je Francija med svetovno vojno naredila v Ameriki. 29. aprila 1926. je bil dogovor podpisan. Nato bi pa zbornici morali še potrditi. Francozi tega niso storili. Vedno so odlašali in odlašali, ker so upali, da bodo v ugodnem trenutku dosegli še večje olajšave. Letos pa so prišli v stiske, kajti 1. avgusta bodo morali plačati Ameriki 407 milijonov dolarjev ali približno deset milijard frankov za raznovrsten vojni material, ki so ga l. 1919. ameriški vojaki pustili v Franciji in ga je francoska vlada kupila. To je precejšna svota, ki bi jo francoska državna blagajna težko zmogla. Zato se je pretekli mesec v parlamentu pojavil predlog — stavil ga je Franklin Bouillon — naj vlada zaprosi pri Združenih državah za odlog. Ministrski predsednik Poincaré je brzojavil poslaniku v Washingtonu, naj pobara, ali so ameriški upniki volj-

ni počakati še nekaj mesecev. Odgovor je bil odločno odklonilen. Amerikanci so rekli, da bodo morebiti počakali, ako bodo Francozi potrdili dogovore o dolgovih. Francija je torej stala pred izbero: ali plačati takoj deset milijard frankov ali potrditi pogodbo iz l. 1926., ki je vojne dolgove in obresti močno znižala in razdelila plačevanje na 62 let. Jasno je, da je omenjena pogodba plačevanje zelo olajšala, vendar Francozi z njo niso zadovoljni. Sklicujejo se na to, da je njihova zemlja med vojno največ trpela in da bi Amerikanci kot bivši zavezniki morali biti bolj usmiljeni in več popustiti, kajti vojni dolgovi niso navadni dolgovi; denar je šel za skupna načela in skupno korist. Nekateri tudi menijo, da bi Amerikanci morali vojne dolgove sploh črtati.

Isto je z Anglijo, ki je tudi posojala denar svojim zaveznikom. Tudi z Anglijo so to zadevo že l. 1926. uredili. Dogovor je 12. julija 1926. podpisal znani Caillaux, a parlament ga ni nikdar potrdil. Angleška vlada je zahtevala, naj ji Francija, ako noče sprejeti Caillaux-jevega dogovora, plača ves dolg.

Načelnik vlade Poincaré je kot stvaren politik predložil obe pogodbi zbornici v odobritev. Pri tem je govoril tri dni, končal je v torek. Sedaj se vrši debata. Proti odobritvi dogovorov je vstalo precej vplivnih politikov desnice in leve. Zdi se pa, da bo zmagala zdrava pamet. Ako bi pa Francija ratifikacijo odklonila, potem bi bil v nevarnosti tudi Joungov načrt za plačevanje in razdelitev nemške vojne odškodnine in zaman bi bilo vsako upanje v končno ureditev zadnjih spornih točk, ki so še ostale iz žalostnih časov svetovne vojne.

### Vojaška zarota v Rumuniji.

Ko je kmečka narodna stranka v Rumuniji po dolgoletni trdi borbi lani vrgla liberalno vlado in vzela v roke vodstvo države, so se začele dogajati globoke spremembe. Novi ministrski predsednik Maniu je najprej zrušil oblast liberalnih bank, ki so preje uživale posebne ugodnosti. Zakaj liberalna vlada je na škodo kmetu z zaščitnimi carinami umetno zviševala cene industrijskim izdelkom; banke, ki so lastnice tovarov, so s tem bogatele. Maniu je znižal uvozne carine na umetna gnojila, kmetijske potrebščine in tkanine. Obenem je povabil inozemske kapitaliste, naj naložijo svoj denar v rumunski industriji. — Kmečka vlada je tudi sklenila, da naj se država preuredi in Maniu je izdelal načrt za novo upravno razdelitev. Rumunija naj se po njem razdeli na osem pokrajin, ki bodo svoje deželne zadeve same urejevale, in sicer v deželnih zborih, ki jih svobodno izbere ljudstvo.

Liberalna stranka, ki zastopa koristi velikih industrijalcev in zemljiških gospodov, se čuti s temi načrti smrtno ogroženo. Četudi poraženi, imajo li-

beralci še sila močne postojanke v deželi. Višje uradništvo, večina visokih častnikov, plemstvo — vse to je prežeto staroliberalnega duha in z velikim nezaupanjem gleda na delo kmečke vlade. Posebno se liberalci boje, da bi se država uredila na avtonomistični podlagi. Zakaj s tem bi kmečke množice začele stvarno in za dolgo dobo odločevati o gospodarskih zadevah svojih dežel — in uradniške samovlade bi bilo konec. Zato je opozicija začela ostro napadati Maniuov upravni načrt in ga obtožuje, da hoče raztrgati državo. To je star razlog, ki ga vsi centralisti sveta navajajo proti avtonomiji in ljudski samoupravi.

V tem napetem ozračju je počila vest, da je vlada odkrila vojaško zaroto. Zarotniki, ki jih je vodil topničarski polkovnik Stoico, so nameravali vreči vlado, razgnati parlament in izročiti vodstvo države generalu Angelescu, ki bi imel diktatorsko oblast. Vlada pa je zarotnike spazila in jih dne 7. t. m. zaprla, ravno preden so mislili začeti vstajo. Zaprtih je 28 oseb. Vse važne točke v glavnem mestu Bukareštu je zasedlo vojaštvo. Kmečka stranka obtožuje liberalne voditelje, da so za zaroto vedeli; liberalci pa tajijo. Dobiček bo od tega imela kmečka vlada, katere položaj se je zelo utrdil, zakaj v teh dneh se je spet pokazalo, da velika večina romunskega ljudstva stoji na njeni strani.

Končno pa se je še okrepil položaj kmečke vlade, ker so mednarodni finančni krogi naznanili te dni regentskemu svetu, (ki nadomestuje 6letnega kralja Mihaela), da imajo popolno zaupanje le v sedanjo kmečko vlado in da bodo samo tej dovolili veliko posojilo.

### Kako je v Rusiji?

O Rusiji in njenem notranjem položaju je naš list že pisal, in sicer po knjigi izgnanega voditelja komunistične opozicije Trockega ter po sovjetskih listih. Danes podajamo še nekaj podrobnosti, ki so jih objavili razni ruski listi. Leningrajska »Krasnaja Gazeta« piše o vpisovanju trnoviških delavcev v komunistično stranko. Vpisovanje stalno nazaduje. Kjer se je poprej vpisalo v stranko povprečno 30 delavcev na mesec, sta se v maju vpisala samo dva ali trije. Delavci postajajo brezbrizni nasproti stranki. Znamenitega delovnega načrta, ki se bo izpeljal v petih letih, delavstvo večinoma ne pozna in zato so tudi uspehi vladnih navodil glede pomnožitve dela zelo pičli. Delavstvo ne ve, za kaj gre, ne ve, da je od povzdige industrije odvisno zboljšanje njihovega stanja. Opaža pa se, da se je zmisel za disciplino med industrijskim delavstvom po zadnjih vladnih odredbah precej utrdil.

Podobno poročila moskovska »Pravda« od 8. junija, ko govori o seji industrijskega odseka leningrajskega sovjeta: »Pri tovarni »Elektrik« pride na vsakega delavca 28 zamujenih dni na leto poleg praznikov. Delavci zane-marjajo delo. To bo treba korenito

odpraviti. V bodoče skupne (kolektivne) pogodbe bo treba postaviti posebno določbo glede tega škodljivega in precej splošnega pojava. Delavcu, ki bo po lastni krivdi opravil manjše delo kot bi ga lahko, naj se za tiste ure odbi je plača.«

Kulaki (premožni kmetje) so še vedno hudo nasprotni gospodarski politiki vlade. Pasivni odpor pri oddajanju žita in kmetijskih pridelkov je njihovo najhujše orožje. Vlada pa hoče z vso strogostjo zlomiti odpor kulakov. V Sibiriji jim naložijo petkratni davek, ako najdejo pri njih skrito žito.

## Delavsko življenje.

Od časa do časa bomo priobčevali pod tem naslovom poročila iz naših delavskih središč. Tako bo pred nas razgrnjena slika, pod katero je večna roka zapisala: V potu svojega obraza si boš služil svoj kruh...

*Pet minut pred šesto zjutraj prvič zabrlizga piščalka v tovarni in skozi široka vrata hitimo na delo, šest sto ljudi, uradniki, delavci in delavke, delovodje in inženirji. Ob šesti stojimo pri strojih in začnemo svoj posel. Vsak vrši dan za dnem skoro isto opravilo. Vsi skupaj pa ustvarjamo iz surovin izdelke, ki so vsem koristni. Mnogokrat, ko se oddahnem ob stroju, mi pridejo na misel resnične besede papeža Leona XIII. »Res je, da se iz dela delavnih rodi vse bogastvo sveta.«*

*Podjetje je kot eno telo, ki giba in dela urejeno in po enotnem načrtu. Podjetje ima svoje možgane v vodstvu. Mi delavci smo pa roke, ki izvršujejo. To je živa delovna skupnost, ki nas veže v enoten organizem. Podobno kot je kmet vezan na svojo zemljo, ki ga redi, smo mi vezani na podjetja, kjer služimo.*

*Huda prede delavcu, ki je brezposeln; posebno če ima družino. Vsak skrbi, da obdrži svoj kos kruha.*

*Velike stiske groze delavski družini, če pride nad njo dolgotrajna bolezen. V tem oziru mu pomaga bolniško zavarovanje, ki mu nudi zdravniško pomoč in denarno podporo. Socialna zakonodaja v Italiji je v tem pogledu visoko razvita in izpopolnjena z zavarovanjem proti jetiki.*

*Stanovanjsko vprašanje je pereče le v velikih mestih, pri nas v Trstu. Zelo ugodno je, da je pri nas industrija precej decentralizirana, to je, da so podjetja razvrščena po deželi, kot v Podgori, Ajdovščini, Na brežini, Rablju, Tržiču, Idriji, Anhornem in drugod. Tu je delavcem lažje najti primerna in cenejša stanovanja. Tudi je življenje po deželi bolj zdravo, potrosi se manj ko v mestu, in če ima delavec še kos zemlje za vrt, lažje izhaja kot v velemestu.*

*Polagoma se v naši deželi stanovi presnavljajo in delavski stani raste. Narašča pa tudi naše delavstvo v izseljeniških deželah. To ni čudno, zakaj kmečka posestva morejo prehraniti le*

Vlada zelo podpira velike kmetije, ki so skupna last. Poleg tega ima v svoji lastni upravi mnogo velikih kmetij, ki zelo lepo uspevajo. Od teh si komunistični voditelji mnogo obetajo.

To so nekatere senčne strani v sovjetski Rusiji. Dobro je to, da jih sovjetski listi sami priznavajo in ostro kritizirajo. Z javno kritiko skušajo odpraviti nedostatke. Kritika seveda ne zadostuje. Potrebna je pametna gospodarska politika. Nasilje po navadi ne rodi dobrega uspeha, najmanj pa v gospodarstvu.

*omejeno število ljudi, prevešek pa odteka v tovarne in obrt ali pa se mora izseliti.*

*Ko prihajamo zvečer od dela, stopimo v družinski krog. Naša delavska družina živi skromno, a če je zdrave in delo, že gre. V mnogih naših delavskih družinah še živijo zdrave vrednote, ki so jih starši prinesli iz kmečkih hiš. Skrbijo za dobro vzgojo otrok. Posebna odlika delavstva je, da žeja po večji naobrazbi, obenem pa živo občuti in tudi v nesrečah dejansko pokaže socialen čut za delavsko vzajemnost.*

### Idrijsko čipkarstvo.

Večkrat smo že čitali po časopisju o krizi v idrijskem čipkarstvu. Dejstvo je namreč, da z vsakim letom stalno opažamo nekak zastoj v tej nekdanji tako cvetoči obrti, ki je dolgo dobo let prinašala idrijskemu ženstvu lep dohodek. Od kje torej ta zastoj, katerega danes bridko občuti, ne le revna idrijska čipkarica, ki je v mnogih slučajih naravnost odvisna od tega zaslužka — ampak tudi številno ženstvo v širni okolici? Mnogo vzrokov je, ki so dosti pripomogli čipkarstvu do današnjega slabega stanja. Brez dvoma je resnično dejstvo, da je

naš trg poln, res je tudi, da vlada povsod finančna kriza. Tudi izpreminjanja se moda v gotovih ozirih kvarno vpliva na čipkarstvo. Toda vsi ti in še drugi jako tehtni vzroki bi ne imeli takih posledic, ako bi bilo v Idriji čipkarstvo svoji važnosti primerno združeno organizirano. Naravnost čudno je, da se ta ideja, o kateri se je pred nekaj leti že resno razpravljalo in od katere bi imelo korist več tisoč žensk, ne more in ne more uresničiti. Ta zadruga je nujno potrebna in ustanoviti se bo prej ali slej morala brez ozira na koristi posameznikov. V združništvu je moč! To geslo bi bilo v tej panogi nujno potrebno izpeljati in uspeh bi bil prej ali slej gotov, kajti odpadle bi razne ovire, ki danes onemogočajo razvoj. Ne bomo naštevali, kako se sedaj vrši promet z našimi čipkami, ker je bilo že večkrat opisano. Ugotovimo le to, da razvoju čipkarstva po tem načinu ni mogoč napredek. Vpoštevati namreč tudi nameramo, da se je naše delo razširilo daleč preko meje in da se le v sosednji Sloveniji goji čipkarstvo v 159 krajev, kateri so vsi organizirani v osrednjem drž. zavodu v Ljubljani. »Idrijsko« čipkarstvo sega skoro tja do hrvatske meje. Bavi se tam s to obrtjo čez 8000 delavk, ki imajo 9 strokovnih šol in še polno krajevnih učnih tečajev. Razume se, da tako smotreno organizirana akcija lahko zadosti vsem novodobnim zahtevam na domačem in tujem trgu. Iz tega sledi, da je odvisen napredek našega čipkarstva predvsem od izpopolnjenega in temeljito urejenega obratovanja. Slediti moramo vsem novim zahtevam, ako hočemo nele delati, ampak tudi kaj zaslužiti. Sicer je v Idriji par trgovcev, ki se še dosti resno ukvarjajo s to obrtjo, toda v splošni dobrobit vsega idrijskega in okoliškega ženstva bi zamogla ta važen problem rešiti edinole široko zasnovana in na večjo centralo oprta čipkarska zadruga. Dokler se ta ideja ne uresniči, ni upanja, da se položaj zboljša v prid delavkam-čipkaricam. —c.

## Okno v svet.

### Združene države evropske.

Francoski zunanji minister Briand je izdelal načrt, po katerem naj bi se ustanovile Združene države evropske. Načrt še ni znan, vendar je, kot pišejo francoski listi, izvršen v najmanjše podrobnosti. Briand misli predlagati, naj se vse evropske države združijo v carinsko zvezo, ki bi se pozneje v ugodnem trenutku spremenila v pravo politično enoto. Tako bi bila vsa kočljiva evropska vprašanja, n. pr. združitev Avstrije z Nemčijo, oboroževanje, manjšine itd. z eno potezo rešena. Briand je menda potipal že pri vseh evropskih vladah in je baje prejel precej zadovoljivih odgovorov. Zato bo pri prihodnjem zasedanju Zveze narodov predložil zborovalcem svoj načrt. Treba pa je ugotoviti, da se že sedaj oglašajo tehtna mnenja proti Briandovemu načrtu, češ, da je lep, a praktično neizvedljiv.

### Proti oboroževanju.

Angleška vlada je sklenila, da bo dobro preudarila, koliko vojnih ladij naj se letos zgradi. Prejšnja vlada je določila zgraditev treh križark, devetih rušilcev in šestih podmornikov. Tudi utrjevalna dela v važnem azijskem vojnem pristanišču Singapore bodo menda ustavljena. Delavska vlada je tako pokazala, da ji je misel miru resnično pri srcu.

### Konkordat med sv. stolico in Romunijo.

V Rimu sta državni tajnik Nj. Em. kardinal Gasparri in romunski poslanik podpisala konkordat med sveto stolico in kraljevino Romunijo.

V predvojni Rumuniji, ki je štela osem milijonov ljud, je bilo katoličanov komaj 60.000. Ko se je pa po vojni Romunija povečala, tako da šteje danes nad 18 milijonov prebivalcev, je katoliški življenj zelo narastel. V

novi Romuniji, predvsem v sedmo-  
graški deželi, živi 1.200.000 katoličanov  
vzhodnega obreda in 1.564.000 katoličanov  
rimskega obreda. Novi konkordat ureja  
cerkveno organizacijo, določa nove meje  
škofijam in precej zadovoljivo reši vprašanje  
cerkvenih šol in verouka. Značilno je, da so se  
pogajanja za sklenitev konkordata vlekla  
skozi šest let — zaključila jih je in pogodbo  
podpisala šele kmečka vlada, katere  
predsednik dr. Maniu je veren katoličan.

#### Med Nemčijo in Belgijo

se je dosegel sporazum glede mark, ki so jih Nemci med zasedbo v vojni  
izdali v Belgiji. Belgijski državljani so  
bili s tem močno udarjeni, ker je vrednost  
marke padla na nič. Sedaj pa se je nemška  
vlada obvezala plačati 607 milijonov  
zlatih mark v 37 letih. Plačevanje se bo  
vršilo na isti način, kot ga določa Youngov  
plačilni načrt za nemško vojno odškodnino.  
Istočasno je belgijska vlada obljubila, da bo  
zapljenjena posestva nemških državljanov  
v Belgiji vrnila zakonitim lastnikom.

#### Na daljnem vzhodu.

V Mandžuriji, obširni deželi med Kitajsko  
in Rusijo na skrajnem vzhodu Azije, se že  
od nekdanj borijo za vpliv Rusi in Japonci.  
Odkar pa so se Kitajci kolikortoliko osamosvojili,  
so začeli tudi ti gledati na koristi, ki bi jih  
lahko imeli v tej deželi, ki je pravzaprav  
njihova. Rusi so že dolgo pred svetovno  
vojno zgradili v Mandžuriji več železniških  
prog za lastnim brzojavom in telefonom.  
Te železnice so bile skupna last Rusije in  
Kitajske, taka je bila namreč pogodba. Tudi  
nastavljenici so bili Rusi in Kitajci. Oni teden  
pa so Kitajci zaprli vse ruske telefonske in  
brzojavne uradnike in jih kar poslali v  
Rusijo. Obdolžili so jih, da so vršili  
boljševiško propagando. Vprašanje je seveda,  
ali bodo Rusi kaj takega mirno potrpeli.  
Nekateri menijo, da bodo, če ne pojde  
drugače, z vojaško silo prisilili Kitajce k  
spoštovanju mednarodnih pogodb. Medtem  
pa Kitajci kar naprej zapirajo ruske državljane.

Dr. Ivan Tavčar:

## Cvetje v jeseni.

IX.

Zopet sem bil v mestu, zopet v mlinu,  
ki melje za mlinarja, za tistega pa ne, ki je  
prinesel mlet! Vsega sem pogrešal, kar se je  
bilo zadnjih šest tednov zvezalo z mojim  
življenjem: najprej gorskega zraka, katerega  
sem moral zamenjati z izpuhi ljubljanskega  
barja; pogrešal pa sem posebno kmetiških  
obrazov ter se le težko privadil na obrite in  
umite, posebno težko sem se privadil na  
ženske obraze in na nemogoče obleke. In kaj  
naj govorim o svojem delu, ki takorekoč ni  
kako delo ni: kakor bi sejal pesek na razorano  
njivo ali pa peklo potice iz rumene ilovice!

Razkačili so me tudi prijatelji in prijateljice.  
Kdor me je srečal, mi je silil pod nos, kako  
krepak in mlad

## Kaj nam z dežele pišejo?

### Iz Kanalske doline.

**Žabnice.** — (Naš nadpastir; smrt; letoviščarji. — Dne 1. julija t. l. nas je doletela sreča, da smo imeli v svoji sredi pre-  
vzvišenega goriškega nadškofa, ki se je ustavil pri nas za en dan, če-  
tudi ni bila tu birma. Prišel je popoldne od birmovanja iz Bele peči in je naslednji dan odšel v Lužnice k posvetitvi  
oltarja v cerkvi sv. Katarine. Zjutraj je imel pri nas sv. mašo, pri kateri je bila vdeležba skoraj taka, kakor ob nedeljah.

G. Urša Rosenwirth je še kot po navadi šla na Sv. Višarje v prodajalno. Gori ji je pa prišlo slabo, da jo je bilo treba prepeljati v Žabnice, kjer je drugi dan nenadoma umrla. Naj počiva v miru!

Kakor navadno, je tudi letos precejšen naval tujcev v lepe Žabnice v lepi Kanalski dolini, Stanovanja se že težko dobe.

**Ukve.** — (Spremembe v fari.) Kako veselo nam je bilo srce, ko smo pred šestimi leti sprejeli v našo sredo toliko pričakovanega dušnega pastirja g. Ant. Češornjo. Kako težko nam je pa bilo, ko smo se poslavljali od nje; kar ločiti se nismo mogli. Po šestih letih bivanja med nami se je pri nas marsikaj izboljšalo v cerkvi in tudi izven nje. Želimo č. g. župniku v novi duhovnji obilnega božjega blagoslova. Za vse dušne in telesne dobrote, ki nam jih je delil v teku teh let, naj mu ljubi Bog stotero povrne. No-  
vemu č. g. pa ključemo: Dobro došel!

**Sv. Višarje.** — Sedaj v začetku je obisk božje poti še pičel. Iz Avstrije so za 29. junija napovedali prihod celega vlaka mož in fantov iz »Apostolstva mož in fantov«. Vsled nepredvidnih ovir so pa romanje odložili na pozneje. — Te dni je na Višarjah precej mrzlo. Dne 7. t. m. zjutraj je snežilo, da je bilo veselje. Padlo je okoli 8 cm snega in so bili hribi glo-

boko dol pobeljeni. Pa romarji, ne vstrašite se! Po takem snegu pridejo navadno krasni dnevi.

### Iz Gor.

**Sv. Lucija.** — (Tekma iz kršč. nauka.) V nedeljo je bil pri nas praznik »Krščanskega nauka«. Zjutraj je bilo skupno sv. obhajilo šolskih otrok in drugih udov bratovščine za »Pouk krščanskega nauka«, popoldne pa je bila v cerkvi velika tekma iz krščanskega nauka. Od 143 otrok se je vdeležilo tekme 54 otrok, to je vsi tisti otroci, ki so prejeli v spričevalu odlično in so znali prav vsa vprašanja iz katekizma in zgodb, kar se jih je vzelo v šolskem letu. Vsi otroci so pri tem javnem izpraševanju odgovarjali tako lepo, da se jim je vsa cerkev čudila. — Tekmi je predsedoval g. kaplan Premperl kot namestnik g. dekana, volčanski župnik g. Kodermac in domači g. župni upravitelj. Po končani tekmi, ki je trajala 2 uri in pol, je bil blagoslov in nato so se razdelila spričevala vsem šolskim otrokom in darila (krasni molitveniki, Mala skrivnost, Fantič le gori vstani) vsem tekmovalcem.

Krasnega dne so se iz vsega srca veselili pridni otroci, skrbni starši, poučevalci kršč. nauka in sploh vsa župnija — razen nekaterih nemarnih otrok. — Prvi poizkus tekme se je sijo-  
jno obnesel. Da bi bilo drugo leto še uspešnejše!

**Podbela.** — (Nova mlekarna; naše maline.) Kljub slabim letom smo se združili in sezidali novo mlekarsko poslopje. Upamo, da v jeseni začne delovati. Tudi cerkev sv. Helene smo popravili na lastne stroške, toda žal, da se le redkokdaj bere sv. maša v njej.

Lansko leto smo sami posestniki nabrali na hribu Mija do 1000 q malin. Žal, da jih je letos občina prodala na javni dražbi, četudi posestniki niso bili zadovoljni.

sem videti. Moj zdravnik — da se mi je slaba volja do skrajnosti pomnožila — mi ni dal miru, da me je smel vestno in točno preiskati. Prekljuval mi je hrbet in prsi, tipal me je okrog srca in jeter, potem pa sodil: pljuča kakor hlod, srce kakor risovo in tudi jetra so se prav čedno skrčila do svojega dopustnega obsega. Potem je še zakričal: »Zdaj vidiš, kako pomaga dober svet! Da spet ne začneš preveč piti, zverinal!«

Tudi gospod Bon me je srečal ter gostobesedil: »Tak si ko roža. Ni vraga, da bi se ne ženil! Priđi k nam kaj pogledat.« — med tem časom se je bil revež oženil — »z ženo imava zate že nekaj izbranega.« Ker ni hotel izginiti v deveto deželo, sem ga pustil sredi ceste, ne da bi mu kaj odgovoril. Še to! Ko sem bil vendar sklenil, da pred enim letom ne izpregovorim o ženitvi!

Vzlic temu sem neprestano mislil na svojega dekliča na Jelovem brdu in

to še celo pri delu, ko sem koval naj-  
dolgočasnejše tožbe. Njena podoba me je obdajala ponoči in podnevi. V sanjah sva hodila na Goro, na Blegaš ter še enkrat preživela šesttedensko skupno bivanje pri Presečnikovih. Včasih so me ti spomini tako preobdali, da sem vrgel delo v kot, zapustil suhoparno pisarno ter taval okrog Rožnika in po njegovih plešastih gozdovih, jezen na ves svet in predvsem nase, zaljubljenega starca!

Tisto leto je bila dolga in lepa jesen. Zadnjega vinotoka pa je vendarle malo deževalo, zatorej sem čepel v svoji kovačnici. Kar se odpro vrata, vstopi pa moj znanec Danijel s človekom, ki ga prvi hip niti spoznal nisem.

»Tega moža sem pripeljal,« je izpregovoril Danijel. Bil je posvaljkan in jako revno oblečen. Na kozavem obrazu se mu je videlo, da je moral zadnje čase jako neredno živeti in ne-  
spametno pijančevati.

**Kanal.** — (Spremembe na občini. — Sol. razstava.) — Pred tedni smo dobili za našo cerkev prav lep, umetniško izdelan križev pot. Slovesnosti se je vdeležil tudi naš knezonadškof, ki je imel na zbrane vernike ganljivo in pomembno pridigo.

Letina kaže v naši okolici prav dobro, le sadja bo malo. Jabolk in češpelj ne bo prav nič. Grozdje kaže prav dobro. Bog daj, da bi nam bili ohranjeni pridelki in da bi nam prizanesla toča.

V zadnjem času smo imeli pri nas precej sprememb. Zgubili smo podesštata Gerometto, o katerem moremo reči, da je bil pošten in pravičen na vse strani. Z njim je odšla tudi njegova soproga, ki je bila pri nas nameščena kot učiteljica. Novi obč. nač. se imenuje Roberto Rossi. Takoj ko je prišel, se je zanimal, da bi prišlo v naš trg vojaštvo. Potem bo bolj živahno v našem kraju in tudi trgovci in gostilničarji se ne bodo več toliko pritoževali.

Naš večletni organist in tajnik okr. posojilnice g. Kuštrin Avgust je odšel z družino v Jugoslavijo. Pod njegovim vodstvom je cerkveno petje prav lepo uspevalo in želimo, da bi bil njegov naslednik enako delaven. Odhajajočega se bodo vsi številni znanci vedno lepo spominjali.

Pretekli teden se je zaključila diaktična razstava. V ženskih ročnih delih so se posebno odlikovale šole iz Plavi, Deskel, Šeberjaka in Ložic. Praktični so se pokazali dečki iz Kala in Liga, ki so razstavili precej domačega orodja v zmanjšani obliki. V lepopisju so prednačili šolski otroci iz Plavi. Vezene neke učenke iz Gore nje vasi so tudi prav ugajale. Tudi nekateri voditelji šol niso hoteli izostati. Videli smo razne vrste lesa s potrebnim opisom ter razpravico o različnih cepitvah pri sadnem drevju. Lepa ženska ročna dela ste razstavili gospodičini iz Plavi; dobro oljnato sliko, predstavljajočo Madono z Jezuškom, je naslikala gospodična učiteljica iz Zapotoka.

Za drugo leto bi bilo umestno, da bi se razstava vršila v dveh prostorih; tako bodo imeli obiskovalci lažji pogled na mnogoštevilne predmete.

**Soča.** — (Slovesnost, javne zadeve.) Dne 6. t. m. smo imeli pri nas lep cerkven praznik. Po petih letih je prišel k nam prevzvišeni knezonadškof, ki je naslednji dan 6. t. m. podelil 94 otrokom iz Soče in iz Trente zakrament sv. birme. Obiskal je tudi cerkev Marije Device v Trenti. Želim iz vsega srca, da bi mogel še mnogokrat med nas priti. Slovesnost bi bila gotovo še mnogo lepša, ko bi imeli vse tri zvonove. Upamo pa, da bomo v jeseni dobili dva nova, ki jih že ves povojni čas pogrešamo.

Dne 10. junija je občina prodala neki laški tvrčki gozd Strmec nad Skalo. Gozd je bil precej oddaljen in torej za občino skoraj neuporaben. Prodaja tega gozda pomeni za občino gotovo lep dobiček.

Tudi cesto popravljajo in jo na več krajih v Spodnji Soči razširjajo. Cesta je bila marsikje res nevarna in zato se te poprave veselimo.

**Tolmin in okolica.** (Letoviščarji. — Naše ceste.) — Poletje je že privabilo k nam prve letoviščarje. Sicer jih še ni veliko, toda navadno začnejo prihajati šele meseca avgusta, ko jih vročina spodi ven iz mest. — Dela pri cestah pridno napredujejo. Cesta proti Doljam je popravljena; tudi od Kamnega dalje je toliko dobra, da se lahko vozi z avtomobili iz Tolmina v Kobarid ob levi strani Soče. Tudi na cesti v Polgar se dela. Pri delu so zaposleni tudi domačini. Pri napravah za tolminski vodovod dela dosti Ajdovcev, ki jih je vipavski vodovod najel za se, a jih ni potem več potreboval. — Iz Poljubinja jemlje zopet osem fantov slovo. Zarili se bodo v belgijske rudnike.

**Pečine.** (Redka slovesnost.) — Preteklo nedeljo smo imeli cerkveni shod (semenj) sv. Mohorja in Fortunata. Ljudstva je bilo zelo veliko, domačinov in iz okolice. Imeli smo redko slovesnost, ker je daroval slovesno sv. mašo naš rojak č. g. novo-

mašnik F. Jeklin. Cela slovesnost je potekla prav lepo in nam bo ostala vsem v trajnem spominu.

Ne smemo prezreti tudi tega, da je tudi popoldan minil popolnoma mirno in v redu. Toplo pohvalo zaslužijo naši »mladi«, da so se ta dan vzdržali nepotrebne plesa in drugih nerednosti, s tem »darom« so se najlepše oddolžili napram g. novomašniku, — kot z vezilom za god, ki ga je ravno te dni praznoval.

**Banjšice.** — Dne 4. t. m. se je vilžalni sprevod. K večnemu počitku so nesli prezgodaj usahlo cvetko Štefanijo Žbogar, staro komaj 25 let. Bila je blaga duša, ki je vse svoje moči žrtvovala svojim bratom in sestri. Nedomestovala jim je mater in očeta, kajti te že davno krije črna zemlja. Vsa vas je čutila žalost, ki je napolnila hišo. — Tebi pa, draga Štefanija: Počivaj v miru!

**Idrija ob Bači.** — Še nikdar nismo tako lepo obhajali našega cerkvenega shoda in to vse po zaslugi našega gospoda župnika, ki se res z apostolsko gorečnostjo trudi za naš dušni in telesni blagor. Povabil je v ta namen č. g. misijonarja iz Mirna, ki nam je v treh dnevih govorih pokazal naš najvišji cilj življenja. Skoro vsa fara je pristopila k sv. obhajilu. Naš cerkveni shod je bil obenem združen s posvetitvijo na novo postavljenega kipa presv. Srca Jezusovega.

**Drežnica.** — (Sv. birma; uime). Veseli smo bili preteklo sredo ko se je mudil med nami naš prevzvišeni knez in nadškof. Čeravno smo v najhujšem poljskem delu, smo vse pustili in smo šli pozdravit priljubljenega nadpastirja. Vsi obredi sv. birme so se vršili v najlepšem redu. — Pred kratkim nas je obiskala toča. Škode je precej; posebno je prizadet fižol in koruza, a upamo, da se nas Bog usmili in nam prizanese s hujšimi kaznimi.

**Čepovan.** — V ponedeljek je umrla v Čepovanu gospa Marija Ana Kofolova roj. Winklerjeva, stara 75 let. Naj v miru počiva!

Vprašal sem: »Kaj bo, Danijel?« In znova je odgovoril: »Tega moža sem pripeljal.«

»Pri Presečnikovih vse prav?«  
Zadril se je: »Kaj vem, kdaj sem že od tam ušel! S tem možem govoril Mlačan je z Jelovega brda, in ravno Mlačan bi rad s tabo govoril.«

Sedaj sem spoznal moža, katerega je pripeljal Danijel.

Mlačan z Jelovega brda je imel bolj majhen grunt, na katerem je redil kakih osem govedi in tudi nekaj drobnice. Travniki so bili pripravi in njihvice dobre. Ko je stari Mlačan po sestvo izročil svojemu sinu, ni imel sicer dolga, imel pa je še štiri otroke, katerim pa je skoraj toliko izgovoril, kolikor je bil grunt vred. Po izročitvi se je mladi oženil, ženil pa se je po ljubezni in je vzel deklo, ki je bila prav čedna, ki pa ni imela prav ničesar. Mlačan je torej težko gospodaril in z velikim trudom izsesal vsako leto

obresti iz zemlje, katere je moral šteti v tujo roko.

»Kaj je s tabo, Mlačan?«  
»Nič dobrega ne.« mi je odgovoril ter se začel praskati. »Težko se dela in zanič se živi.«

Danijel se je zatogotil:  
»Kaj se boš stiskal okrog vogla! Naravnost govori! Dohtarji nimajo časa, da bi ga rezali, kakor režeš ti kruh otrokom. Že vidim, šleva si; bom pa jaz govoril!«

Ali tudi Danijel se je najprej popraskal za levim ušesom. »No, da boš vedel: domačijo bi rad prodal; meni boš pa dal posojila dvesto goldinarjev, potem pa greva v Ameriko. Pravi, da se tam bolje živi, ko na Jelove brdu pod Blegašem. Pa ravno v Ameriko! Mlačan radi izgovorjenih otroških deležev, katere mu je stari naprtal, jaz pa — tu je nekoliko jecljal — »zavoljo vina in žganja.«

Stokal je: »Pravijo, da je tam pre-

povedano piti. Pijance zapirajo, da jim ni mogoče izhajati. Gotovo tudi mene izpreobrnejo, in potlej bo Jelovo brdo videlo, kaj se pravi, če Danijel dela!«

Prišel je v jezo: »Kako bom delal! Ko pa bo vsega dosti, pridem nazaj in ameriškanskih tolarjev prinesem, da napolnim ž njimi gnojni koš. Takrat se oženim in da koj veste: mlado vzaemem in ne kakega starega lonca, ki bi ga bil žalosten ponoči in podnevi. In moja mlada žena bo tudi živela! Dela ne bo imela, samo po travnikih bo hodila gor in dol; da pa ji dolgčas preide, bo trgala pokalice in pokala ž njimi ob mlado čelo. Zdaj veš, zakaj hodim v Ameriko!«

»Bo pa že kdo vmes izpregovoril,« sem se zasmejal. »Morda Liza.«

»Liza nima nič več vmes govoriti.«

»Od kdaj ne?«  
»O takih rečeh ne govorim rad, Sem jih že pozabil.«

**Log pod Mangartom.** — Birmansko slavje se je končalo in prevz. knez in nadškof je odšel. Njegov obisk nam bo ostal v trajnem spominu. — Od nas se poslavlja tudi č. g. kurat Viktor Stanič, ki odhaja na drugo mesto. Hvaležni smo mu za trud in požrtvovalnost, ki jo je izkazoval v tem času, ko je bil med nami. Bog ga živi na novem mestu!

### Iz Istre.

**Log pri Ricmanjih.** — (Šagra). Kljub vsej mizeriji so priredili naši fantje takozvano »šagro«. Kakor ob vsaki priliki, vladalo je tudi to pot razkošje in potratnost. Tako uboge in zadolžene vasi, kakor je Log in Ricmanje je ni daleč naokoli, saj ni čuda, če pomislimo, da ljudje trosijo brez miselno denar za svoje muhe.

### Iz idrijskega kotla in okolice.

**Gibanje prebivalstva.** — V prvem poletju je bilo letos v Idriji 49 rojstev, (lani v tem času 49), umrlo je letos 54, lani 31 oseb, poročilo se jih je letos do 30. julija 14, lani 23 parov.

**Nesreča.** — Ko je šel 38letni delavec Josip Velikajne z dela od vojašnice proti domu, je tako nesrečno padel, da si je zlomil roko.

**Sp. Idrija.** — Prvega pol leta je bilo letos 40 rojenih (lani 28), umrlo 30 (26), poročenih letos 9 (lani 17).

**Ledine.** — 9. t. m. je umrl v Goveku (na Razpotju) Janez Velikajne vp. rud. in posestnik. Bil je skrben oče, vesten gospodar in blag značaj. Sorodnikom naše sožalje, g. prodekanu, ki se je potrudil na pogreb, zahvala.

**Pečnik.** — Pri nalaganju sena je tako nesrečno padel z voza posestnik Eržen Janez, da je zadobil težko rano na obrazu. Iskati je moral zdravniške pomoči.

**Dole.** — Posestnik Fr. Podobnik p. d. Cigale, je s hlapcem vozil trame iz gozda. Po nesreči so se trami posuli in

gospodarju zlomili levo nogo. Odpe-ljan je bil v idr. bolnišnico.

**Idršek.** — Večkrat smo že poročali o nekem roparju, ki se že dolgo klati po samotni okolici. Zadnji mesec je več oseb napadel, dobil pa ni nič, ker so bili prečvrsti ali pa niso nič imeli. Srečo pa je lump imel dne 11. t. m. Ob belem dnevu, ko so bili vsi ljudje na polju, se je priplazil v hišo posestnika Lapajnetu p. d. Cajnarja. Prišel je v gornje prostore in tam vse preobrnil. Odnesele je v denarju 6200 lir in razne listine. Zadeva je bila prijavljena orožnikom, kateri so takoj šli na liče mesta in ukrenili vse potrebno. Ljudje sumijo, da je to neki bivši tihotapec; vendar ga do danes še niso izsledili.

**Vojsko.** — Izletnikov prihaja letos precej k nam, še več pa bi jih prišlo če bi vedeli, kako prijetno je v tem času pri nas. Koncertov in »balletov« seveda tu v hribih ni, svežega zraka in lepih izletov pa malokje toliko. Na svidenje.

**Čekovnik.** — Tudi letos je prej kazalo, da nam bo suša uničila ves up, sedaj hvala Bogu je bilo dežja dosti in če ne pride kaj hujšega, upamo, da ne bo preslaba letina. Sena smo vsled lanske suše bolj malo nakosili.

### Iz Vipavske doline.

**Šempas.** — Dne 14. t. m. je bila običajna letna cerkvena slovesnost, pri kateri nas je razveseljeval g. Vinko Vodopivec s svojim orgljanjem in navduševal g. L. Cigoj s svojim res v srce segajočim govorom. Čutili smo vsi slavo dneva.

**Dornberški Tabor.** — 12. t. m. je zapustila to solzno dolino 52-letna Frančiška Šinigoj. Bila je dobra mati in gospodinja. Naj počiva v miru!

**Osek.** — Poročila se je 6. t. m. prednica Marijine družbe Angela Glešič z Henrikom Rožičem iz Oseka št. 26. Družbenice so jo pozdravile pred cerkvijo, voščec ji obilo sreče v prihodnjemu stanu. V dar so ji izročile kip Brezmadežne. Dekleta so med sv. mašo skupno z ženinom in nevesto pristopila k sv. obhajilu. Obilo sreče.

**Skrilje.** (Ne razburjajte se!) Že več dopisov je bilo objavljenih v Novem listu iz naše vasi, pa še nobeden ni povzročil toliko razburjenja, kot zadnji. Prizadeti kar pihajo in dolžijo čisto druge osebe, ki z dopisom niso v nikaki zvezi. Na gospoda urednika se pa ne upajo obrniti, ker vejo, da on drži svojo tajnost strogo, kot spovednik. Resnični dopisnik pa hodi mirno po vasi in se jim smeje... Govori se tudi o neki punčki, ki tri tedne ni šla k maši samo zato, ker ima nove čevlje, v katerih bi se rada za šagro postavila. S šagro pa zaenkrat še nič ni — kot smo slišali z lece; bo pa prihodnjič, (ko bodo čevljički že raztrgani) bolj slovesna. Pismonošici pa svetujemo, naj vrši do vseh svojo »dolžnost« tako vzorno, kot do večine prebivalstva, pa bo prihodnjič v »N. l.« pohvaljena.

### Iz Reške doline.

**Ilirska Bistrica.** — (Razvoj trga, trgovina, nova podjetja, letina.) — Ilirska Bistrica se v vojnem času hitro razvija. Nekoliko vsled tega, ker se je tukajšnemu so-dišču pridelil ves podgrajski in del vološčanskega okraja, nekoliko pa vsled živahnega prometa lesne industrije. Zgradilo se je lepo število novih hiš. Med temi so posebno pomembne: vojašnica, upravno poslopje snežniške graščine, kino in kavarna. Kavarna in kino sta prav velikomestno urejena in imata izvrstno vodstvo.

V trgu so se nastanili trije odvetniki, trije zdravniki in zobni zdravniki; nadalje so se naselile: lekarna, miro-dilnica, parna pekarna, dve kamno-lomski podjetji, dve parni žagi in elektrarna. Odprli so tudi nekaj novih trgovin z mešanim blagom in manu-fakturo, nekatere obstoječe pa povečali in na moderen način preuredili. Na novo gradijo palačo Reške hranilnice in orožniško vojašnico.

Z lesom je zelo živahen promet. Žal da propadajo male vodne žage, ki jih je bilo v Bistrici nad dvajset, deloma

Danilo se mi je.

Vprašam: »A od tistega večera?«

»Če te take stvari zanimajo, pozvedi na Jelovem brdu! Jaz se zanje ne brigam več!«

Sedaj se je vmešal Mlačan:

»Ne hodi po ovinkih! Liza se je omožila in karlovškega Anžona je vzela, to je! Mene ženejo dolgovi v Ameriko, Danijela pa ženska! To je!«

Vzkliknil sem: »Torej je Liza le bruhnila v Poljane h gospodu Jerneju?«

»Seveda je šla; pa bi bilo tudi čudno, ko bi ne bila šla. Danes je že poročena in koše prenaša po Anžonovih bregovih. To je!«

Danijela je kar davilo in po mizi je udaril z roko. »Molči, azina! Dosti o tej Lizi! Se bo že še kesala, da je vzela tega starca; jest pa sem jest! Danes prodajamo domačijo in o tem govoril«

»Čemu nista šla k notarju v Loko? Tam se taka pisma lažje delajo.«

Danijel je zopet imel prvo besedo:

»Kaj bova lazila okrog tujcev! Prišla sva k tebi, ker veva, da si pošten. Morda — sva si dejala — nama na pravi samo za štempeljne; če pa sam kupiš, so pa stroški tako tvoji.«

»Jaz naj kupim?« sem se začudil.

Oni je mirno odvrnil:

»Mislila sva si, da skoraj gotovo kupiš.«

»Za božjo voljo, čemu?«

Danijel se ni dal odgnati: »Mlačan in jaz sva tega mnenja, da je Mlačanovo za Presečnikom na Jelovem brdu najlepše posestvo. Dva človeka, in naj imata še kaj otrok, bogato redi in brez posebnega dela.«

Odgovoril sem: »In jaz naj delam na Mlačanovem?«

»Da, prav tako sva mislila! Človek,

ki je za kmetiška dela rojen, se bo lahko ločil od goljufije, ker je vendar toliko dohtarjev na svetu, da jih kar preostaja.«

Vraga, ta dva sta mi dobro kurila v moji odvetniški pečici! Zamislil sem se.

Pozabil sem povedati, da je pretep na Gori prišel pred sodišče v Loko. Posavčevi so me tožili, da sem jih osebno poškodoval in da sem jim v hudobnem namenu pokvaril kamižolice in kastorce. Gospod Levičnik na loškem gradu me je brez milosti obsodil na petdeset goldinarjev globe, radi kamižolic pa na trideset goldinarjev plačila. Dosti me je stal ponižen pretep na Gori; povrh sem moral pri razglasitvi sodbe vzeti na račun še zadovoljne obraze Posavčevih fantov! Tem trem falotom so se od rajskega veselja kar do ušes odpirala široka usta.

z enim, deloma z dvema jarmoma. Vzrok je konkurenca parnih žag. Kje so oni časi, ko so pravile žage groš, groš, groš, to se pravi, da je zaslužil vsak mahljaj groš! Pa še groš, ki je nekaj veljal! Mline so po večini opustili že pred vojno in le par jih je ostalo za domačo rabo. Svojčas so bistriški mlini zalagali z moko vso pokrajino do Reke in pomleli, kar se je v teh krajih pridelalo žita. Žal, da ni bilo pri nas podjetnega mlinarja, ki bi si mlin preuredil in povečal. Drugod so nastali veliki, moderni mlini; namesto da bi naši mlini zalagali druge kraje z moko, zalagajo zunanji mlini nas.

Iz Bistrice do pod Snežnika je vojaški erar zgradil okrog 10 km dolgo novo cesto. Bistriški in okoličanski gozdovi, ki tam ležijo, bodo s to cesto mnogo pridobili. Cesta se vije skozi bližnjo vas Trnovo, mimo šole, farovaža in cerkve. Prej je bil ta del ceste vedno skrajno zanemarjen. Bilo je skoraj nujno potrebno, da se je napravila nova cesta. Da bi le vedno v dobrem stanju ostala!

Pri hotelu Tomšič je zgradila občina nov most, ki je širši in nižje položen, tako da ne dela klanca. Stari ni bil več poraben za težke tovore. Ceste v trgu in iz trga na kolodvor so pa še vedno v slabem stanju. Bil bi skrajni čas, da bi se primerno popravile. Nasipati bi bilo treba dovolj gramoza in to vedno o pravem času.

Letina poljskih pridelkov obeta biti v naši dolini prav dobra; če le ne bo kakšnih vremenskih neprilik! Ravno tako obeta sadje dobro letino, zlasti pa češplje. Jabolk in hrušk je le mestoma mnogo. Travniki so obetali v spomladi slabo letino, ker je naredila lanska suša in letošnja zima mnogo škode, kljub temu pa je sena prilično dosti. Pri košnji ovira vreme. Pred par tedni je bila nevihta in ploha. Lilo je tako, da je izstopila reka in je voda iz travnikov, ki nizko ležijo, odnesla pokošeno seno. Dež bo koristil travi na gorah, kjer kosijo pozneje in le enkrat v letu.

Gospod Levičnik s sodbo samo še ni bil zadovoljen; odstopil je spise zbornici v daljše postopanje. In ravno takrat, ko sem razpravljaj z Danijelom in Mlačanom, mi je dostavila zbornica poziv, da naj v osmih dneh razložim, kako se strinja v mojih očeh kmetiški pretep na Gori z mojimi stanovskimi dolžnostmi. Že sem jih gledal svoje kolege, zbrane v resnem sodišču, kako me peko in kuhajo in mi predvsem z največjo ogorčenostjo prihajajo, kako sem se mogel kot odvetnik, kot zagovornik kazenskega prava udeležiti pretepa, ki se dá brez težave potisniti pod več paragrafov kazenskega zakona!

Prečitavši zbornični dopis in pomislivši na svoje takozvane kolege v resnem sodišču, se mi že ni preveč čudno videlo, kupiti Mlačanovo na Jelovem brdu!

»Ti praviš,« sem se obrnil proti Danijelu, »da grunt lahko preživi dva

Dne 13. julija t. l. je v Švici v Davosu umrla gospa Vida Tomšičeva, soproga veletrgovca Viktorja Tomšiča iz Bistrice v 32. letu starosti. Zapušča 3 nedorasle otroke. Pogreb se bo vršil v Trnovem.

### Iz goriške okolice.

**Volčjadraga.** (Sadjarstvo.) — V nedeljo nas je obiskal dr. Valič od Kmetijske šole v Gorici. Najprej smo šli na posestvo g. Makuca, kjer je predavatelj povedal, da je ta posestnik, čeprav zidarski mojster, vložil svojo glavnicu v najboljšo banko, v zemljo. Od ondi smo šli na Kebrovo posestvo, kjer smo opazovali lepe nasade breskev in kako se vrši zeleno obrezovanje. Opaža se, da se pri nas vedno bolj zanimajo za sadjarstvo.

**Vrtojba.** (Prva pridiga. — Ogenj.) — Preteklo nedeljo smo mi prvi poslušali pridigo č. g. novomašnika Ivana Budina iz Mirna, ki nadomestuje našega dušnega pastirja. Ljudstvo je govornika željno poslušalo. — V noči od sobote na nedeljo je pogorela pri nas mlatilnica. Kako je ogenj nastal, se ne ve.

### S Krasa.

**Komen.** — Ob nedeljah slišimo kar dva cerkvena zbora. Pri prvi maši odrasle učenke, katerih smo prav veseli. Hvala gre gospodom, ki se z njimi trudijo. Pri drugi pa odrasle, ki dokaj dovršeno prepevajo. — Dne 12. t. m. smo spremili h večnemu počitku 25 letno dekle Jablonšek Ivanko. Pevci so jih zapeli v slovo. Naj počiva v miru! — Pred tedni so tu tekmovali balincarji s krogami, in sicer tudi med sv. mašo. Tekmecev je bilo več. Zmagali so Križani. — V borovem gozdiču ob cesti je dograjen prostor iz cimenta za javne plesse. Zelo potrebno! — Od nas proti Preserjem so začeli graditi in širiti cesto. Pravijo, da se bomo po njej z avtomobili vozili.

**Gorjansko.** — V nedeljo 14. t. m. smo imeli pri nas shod sv. Mohorja.

človeka in jerbas otrok z njim; jaz pa vendar nimam otrok!

»Če jih nimaš, jih boš pa imel!« je zatulil hlapec.

»Sam Bog ve, s kom!«

Danijela je zopet davilo: »Kaj? S kom? Šmentaj, jo boš vendar vzel! Govoril sem Mlačanu: 'Ta bo rad kupil tvoje, ker se bo ženil in ker takega dekleta vendar ne bo v mesto vlačil.' Ni tako? Sedaj mi odgovori! Na Poklonu si jo pol ure objemal, da je hodila Meta potem domov, da ni vedela kako. Sedaj pa vpraša, kje naj dobi otroke! Na to odgovori!«

Maló zardel sem, ko se je tako odkrilo, o čemer sem menil, da je tajno vsemu svetu. Takoj pa me je prešinila velika sreča ob misli, da je to rešitev, edina mogoča rešitev, in sramoval sem se, da že takoj od pričetka nisem mislil nanjo. Čemu naj bi jemal deklico v mesto? Sam se preselim na Jelovo brdo, se oženim, pa obdelo-

val bom zemljo, vsojo lastno zemljo, in rodil otroke, svoje lastne otroke! Sladka zavest mi je polnila dušo, in umazani ta Danijel se mi je videl sel, poslan od Boga, da me je privedel na pravo pot, ki je itak ležala pred mano, ki je pa v svoji zaslepljenosti nisem mogel opaziti.

Čakal sem, da mi izgine kri z obraza. V zamišljenosti sem gledal proti stropu svoje pisarnice. Končno izpregovorim:

»Če že ni drugače, bi pa kupil! Koliko pa hoče Mlačan? To se pravi, za vse, kakor stoji in leži.«

Odgovoril je Danijel: »Mlačan, kar molči! Dober človek si, za govorico pa nisi! Danes si tudi v stiskah, ker sedi na gosposkem stolu, kjer nisi sedel še nikoli. Bojiš se dohtarja, ker misliš, da je bogve kako visok človek. Pa ni. Dober človek je in pošten je, ta te za vinar ne bo ogoljufal.«

Naprej gredé sem hotel v vaški zvonik, da bi si ogledal ubiti šmarski zvon, za čigar prelitanje so pred kratkim »ajmožno« pobirali — nabralo se je nekaj čez štiriisto lir — tega pa nisem mogel storiti, ker nisem imel za to pripravnih »lojter«. Ogledal sem si pa to znamenito šmarsko starino od spodaj.

Od tam sem krenil na vaško pokopališče, ki potrebuje po mojem mnenju temeljite poprave.

### Iz tržaške okolice.

**Prosek.** — (Nova maša.) — V nedeljo 14. t. m. je obhajala proseška fara slavje, kakršnega še ni, odkar stoji cerkev. Č. g. Aleksander Milič iz Friščikov je daroval prvo sv. mašo. Lahko rečemo, da je bila to prva nova maša na Proseku. Ker je bila cerkev za množico premajhna, so napravili

(Dalje.)



altar na prostem pred cerkvijo. Ob 10. uri je prišel slavljenec iz župnišča v spremstvu številnih svatov, duhovnikov in sorodnikov, pozdravljen od množice ter stopil pred lepo ozaljšan oltar. Pevci, ki so vredni vse pohvale, so zapeli »Novomašnik, bod' pozdravljen.« Nato je zapel novomašnik »Veni Creator«. Ko so pevci odpeli, je stopil preč. g. mons. Ukmar iz Škedenja na leco ter imel nadvse ganljiv govor. Nato je sledil običajni »ofer« in takoj za tem sv. maša. Med mašo so pevci izvajali prav težke pesmi z najboljšim uspehom. Prva zasluga za tako petje gre preč. g. župniku Križmanu in g. bratu kot organistu in dirigentu. Po sv. maši so zapeli »Te Deum« in novomašnik je podelil vernikom svoj blagoslov. Nato so se odpeljali svatje v avtomobilih v Brišči ke na slavljenčev dom, kjer se je vršil obed, tudi na prostem. Popoldne ob 4½ so bile v farni cerkvi litanijske in blagoslov. Po blagoslovu je prišel tudi pevski zbor, ki je s svojim dovršenim petjem zabaval goste. Novomašnik sam se je v lepem govoru zahvalil vsem, ki so prispevali, da se je vse tako lepo izvršilo. G. Aleksandru Mišliču pa želimo vso srečo v dušnem pastirstvu!

**Opčine.** — (Vrli možje.) Pred kratkim smo pokopali dva vrla naša moza: Ferdinanda Ferlugo in Jožefa Daneua (Danéu) s Palte. Prej smo pokopali učitelja Štefana Ferlugo, nekdanjega deželnega poslanca, tako da lahko rečemo: vse smo pokopali. Zato pa naj nas vzpodbuja njih spomin in njih vzgled!

## Iz Brd.

**Fojana.** (Dolgi prsti. — Dober učitelj.) — Zadnje dni so pokradli posestniku Mavriču 16 breskvinih drevesc. Tega bi sicer ne omenjali, če bi prav to ne bilo čudno, da je tudi zadnja vest, ki smo jo Fojanci dali pred enim letom v svet, govorila o tatvini. — Letina kaže dobro, ker je zadnje deževje spodilo strah pred sušo. — Naš ljudskošolski učitelj Fortunat Korošec je bil te dni vpokojen. Star je že 70 let in je 45 let vzdržema učil v fojanski šoli.

## S Pivke.

**Zagorje.** — (Zopet nesreča.) 30. junija so se otroci igrali pri cerkveni lokvi, kjer napajamo živino. Hčerka g. Franca Korena je padla v lokev. Ko vidi neki orožnik, da je otrok padel v vodo, skoči hitro za njo in jo s trudom reši gotove smrti. Naj sprejme našo zahvalo! Zadnji teden je kmetu Martinu Šabecu ubilo konja vrednega 3500 lir. Čas bi bilo, da bi se kdo za vaški potok zavzel. Že leto in pol čaka vaški potok na odrešenje. Nevarnost za ljudi in živali je velika. — Odkar je naša občina priključena v Knežak, se je pri nas marsikaj spremenilo. Prav bi namreč bilo, da bi davkoplačevalci tudi zdaj vedeli za vse občinske račune in proračune.

**Matenja vas.** — Prav lepo smo praznovali god našega patrona sv. Janeza

Krstnika. V okrašeni cerkvi je maševal g. župnik slavinski. Cerkevni zbor, ki ga vežba č. g. Gorše, je pa ubrano prepeval. Vsa čast mu!

**Veliki Otok pri Postojni.** — V ponedeljek smo pokopali g. Marijo Vilharjevo v osemdesetem letu starosti. Celo življenje je trpela in udano prenašala vse gorje, zdaj je šla po zasluženo plačilo.

## PISMA ROJAKOV.

*Couillet, Belgija.* — Upamo, da nam bo »Novi list«, naš edini in stalni glasnik iz domovine, zopet dal majhen kotiček.

Toliko pritožb sicer nimamo kot drugi izseljenci, a vendar je tudi tukaj tisti frank kravavo prislužen. Dosti rojakov je tod, ki rijejo kot krti v grozečih podzemskih rovih, črni ko škrtje. Edina misel na drage doma in na domačo vas nas krepi, da ne obnemoremo.

Par veselih uric imamo, ko se zberemo v tem tujem, mrzlem mestu ožji rojaki in presbiramo vsak ponedeljek »Novi list«, le škoda, da je premalo novic iz naših rodnih far.

Pozdrave pošiljamo vsem domačim: Ivan Bizjak, Torkar Angel, Kal pri Srtiščih; Kos Pavel, Drole Urban, Kos Jakob, Kos Franc in žena, Nemški Rut; Trojer Peter, Čufer Anton, Dakskobler Ivan, Trtnik; Torkar Ivan; Mlakar Jožef, Čufer Anton, Beguš Peter, Porezen; Mavri Ciril, Gorje pri Cerknem; Beučar Mihael, Beučarji pri Kanalu; Flander Anton, Orehek; Skok Matevž, Gor. Tribuša; Bevk Jožef, Cerkno.

*Liege, Belgija.* — Po ločitvi iz domovine nam ne da vest, da bi se ne spomnili več na rojstne kraje. Tukaj v Belgiji nam gre dobro; pa ne tako, kakor si mislite doma. Tudi tukaj znajo dobro franke šteti in je treba dobro delati zanje. Pozdravljamo iz tujine starše, brate in sestre, nekatere žene, fante, posebno pa dekleta, ki se večkrat spomnijo na nas! — Kaučič Roman, Kaučič Ivan, Kaučič Ivan, Muznik Franc, Gaberšček Ivan, Zuodar Jožef, Kovačič Peter iz Ljubinja; Kaučič Franc, Gregorčič Andrej, Kramar Mihael, Kragelj Andrej, Gaberšček Mihael, Kragelj Jožef, Brešan Valentin, Leban Ivan, Kenda Tomaž, Klobučar Franc, Luznik Jožef, Fon Ivan iz Poljubinja.

## Književni pomenki.

### Italijanski glasovi o naših slovstvenikih.

V zadnjem času so se začeli nekateri italijanski slovstveniki in kritiki temeljiteje baviti s slovanskimi slovstvi. Zanimajo se tudi za slovensko literaturo. V italijanskem jeziku in od italijanskega kritika je napisana najtemeljitejša študija o Otonu Župančiču. (Arturo Cronia: Ottone Župančič, Pubblicazioni dell'Istituto per l'Europa Orientale, Roma 1928; 137 strani.)

Med književnike, ki so se posebno poglobili v slovensko umetniško slovstvo, spada prof. Umberto Urbani. Objavil je že mnogo študij iz našega slovstva, v raznih predavanjih je obdelal nekatere naše pesnike, v zadnjem času pa sta izšli izpod njegovega peresa dve toplo pisani študiji, ena o Cankarju, druga o Gradniku.

V »Rivista di letterature slave«, ki jo ureja Ettore lo Gatto, je v prvi letošnji številki (za januar in februar) izšla razprava o Cankarjevi umetnosti.

Med drugim pravi prof. Urbani o Cankarju sledeče: »Cankarja primerjajo Dostojevskemu, Leonidu Andrejevu, Gorkemu, Przybyszewskemu, Strindbergu, Nietzscheju. Toda Cankar je predvsem Cankar. Simbolizem je zastiral njegovo silovito umetnost, zakaj pisatelj je hotel, da bi ga razumeli samo oni, ki ga niso hoteli razumeti.« Nato se prof. Urbani obširneje bavi s »Podobami iz sanj« in zaključuje članek s temi odstavki:

»Tudi »Podobe iz sanj«, kakor ostale Cankarjeve knjige, so ogledalo. Toda ogledalo ni več motni odsev človeških spak in ni zadržano s kužno sapo strasti. Iz ogledala gleda očiščeno človeštvo, prekrščeno v krvi, očiščeno v izvirkih transcendentne resnice.

Ivan Cankar je v vsakem srcu, ki ga ni pokvarilo življenje, ne družba, videl nebesa do brote in ljubezni, toda zapustil je življenje in svet, preden je umrl.

Cankar se je umaknil v katakombe srca v najstrašnejši uri človeštva, da bi daroval današnjemu pokolenju nebesa dobrote in ljubezni.

V mesečniku »Italia« št. 3. I. I. je izšla študija:

Alojz Gradnik, un poeta del Carso dall'anima italo-slava. Po kratkem življenjepisu prehaja kritik takoj k delom pesnika Gradnika, omenjajoč njegove tri zbirke pesmi. Kritik pravi, da sta v Gradniku zlita Gregorčič in Aškerc. Gregorčičeva čuvstvenost je zlita z Aškercovo silovitostjo, upornostjo in groznostjo. Posebej omenja prof. Urbani pesem o Krasu, sonet o Dornbergu. Le istrske pesmi ne ugajajo kritiku. O njih pravi:

»Gradnik je opeval tudi Istro, toda njegovi istrski motivi mi ne ugajajo. Pesnik ni videl drugega razen črede ovac in sivo kamenito morje, pastirjeva piščalka se mu zdi nagrobna pesem; zdi se mu pridružen vzdihljaj utrujenosti, lakote, srda in proseč, bolesten krik suznja, ki si želi smrti.

Toda to ni Istra prijaznih, cvetočih morskih bregov, to ni Istra z majhnimi mesti, okrašenimi s stolpi, ni Istra polna zalega kamenja in otožnega hodičevja. Zemlja, ljudstvo in zgodovina Istre je drugačna in Gradnik ni mogel čutiti v istrski pokrajini ljubezni Frančiška Ašiškega ne jeze boga Peruna.

Dalje karakterizira Gradnika: »Kar sem povedal, se mi zdi zadostno za označbo rodoljubne Gradnikove pozicije. Kakor Gregorčič in Aškerc, tako je tudi Gradnik zgodovinski pesnik svojega ljudstva. Prej kakor v letopisih, dramah in eposih je treba iskati slovensko zgodovino v liriki.

Gradnik je pel tudi o vojni in povojni dobi, dopolnjujoč tragične prikazni, ki jih je Cankar izklesal s svojimi »Podobami iz sanj«. Tudi Gradnik je kakor večina slovenskih pesnikov pesimist. Pesimizem je njegova filozofija življenja. Pesnik odkrije strup na dnu vsakega veselja in strah v slehernem upanju.

O ljubezenskih pesmih govori kritik sledeče: »Ljubezenske pozicije so najotožnejše, kar jih ima Gradnik. Še otožnejše od golih okamenelih kraških pokrajin, ki jih vsaj burja oživlja. Njegove ljubezenske pozicije se ne morejo ločiti od grobnega smrada, kakor se ne morejo ločiti kače od rož.«

— — »Vse, kar je brezuspešno ljubil, se je izpremenilo v pepel, toda nad pepelom, v plamenih goreče grmade, najde pesnik to, kar je tako dolgo iskal: resnico.«

Iz obeh študij se vidi, da se je profesor Urbani poglobil v Cankarja in Gradnika. Reči je treba, da piše o naših umetnikih z resničnim občutkom in občudovanjem.

#### Jubilej francoskega pisatelja.

Med najboljše francoske pisatelje zadnjih 50 let spada prav gotovo René Bazin. Rodil se je l. 1853. v Angers-u. Na dan sv. Alojzija leta 1904. je bil sprejet v Francosko akademijo. Letos je torej minilo 25 let, odkar je Bazin med »nesmrtniki« (tako se namreč imenujejo člani te najvišje francoske kulturne ustanove). To je redka obletnica.

Bazin je pisatelj Francije, francoske zemlje in francoskega naroda. Iz vsake njegove besede odseva ljubezen do domovine in domačih ljudi. Pri tem pa ni prav nič pretiran. Svoj narod ljubi, a vendar ne prikriva njegovih napak. Rajši pa seveda pokaže njegove vrline, zdravo, krepko voljo do življenja in dela, sočen optimizem in trden pogled v bodočnost. Bazin je čisto katoliški pisatelj in je menda prav verski čut tisti činitelj, ki ga varuje pred pretiravanjem na nacionalističnem polju. Bazin je napisal romane iz raznih družabnih slojev; najrajši pa ima priprosto ljudstvo: kmete, ribiče, delavce. Tudi svetovna vojna ga je zanimala. Hotel se je predvsem poglobiti v duševnost Francozov iz Alzacije in Lotaringije. Tu je gledal globlje kot marsikateri francoski politik. Izvrstno je podal francosko generacijo, ki je od l. 1870. dalje živela v Nemčiji.

Bazin je preveden tudi v slovenščino. Izidor Cankar je ponašil zgodbo o grudi, ki umira (La terre qui meurt — gruda umira), J. Solar pa »Packo« (Une tache d'encre).

#### Došle knjige.

France Kidrič: *Zgodovina slovenskega slovesstva od začetkov do marčne revolucije*. Razvoj, obseg in cena pismenstva, književnosti in literature. Izdala Slovenska matica v Ljubljani. 1929. Str. 136 (I. snopič).

France Bevk: *V zablodah*. Roman. Izdala in založila Slovenska matica v Ljubljani. 1929. Str. 223. —

France Bevk: *Sestra in drugi spisi*. Tiskala in založila tiskarna »Edinost«, Trst, 1929. Str. 100. —

Izidor Cankar: *Zgodovina likovne umetnosti v zahodni Evropi*. I. del, 3. snopič. Ljubljana 1929. Izdala Slovenska matica.

Ivan Pregelj: *Izbrani spisi*. III. zvezek: *Odisej iz Komende*. — *Zapiski gospoda lanspreškega*. Ljubljana, 1929. Jugoslavanska knjigarna. Str. 269. — (vez. 60.— Din, broš. 45.— Din).

Pregelj izdaja svoje izbrane spise. V prvem zvezku je ponatisnil tolminske novele, v drugem Bogovca Jerneja in Balade v prozi, v tretjem pa Petra Pavla Glavarja (I. izdaja, Prevalje, 1922.), ki mu je dal ime Odiseja iz Komende, to pa zato, ker je dolgo hodil po svetu, preden se mu je izpolnila želja, da je postal duhovnik. Pisatelj je določil še *Zapiske gospoda lanspreškega* (Propoved ob uljnaku. — *Confiteor sibi*. — *Regina Roža ajdovska*. — *Moja krivda, moja največja krivda*. — *Bičanje v Kranju*), ki so novi.

Centralni problem pri Pregelju je ljubezen, in sicer elementarna, močna ljubezen, ki požre vse ovire, a je tudi pripravljena na najtežje žrtve in celo na odpoved. V tem je Pregelj velik. Ta motiv najdemo v vseh delih v najrazličnejših oblikah in položajih. Zna ga pa mojstrsko oblikovati.

Izbrani spisi se bodo nadaljevali. Obetajo se še nekatere lepe povesti. Za zbrane spise je pa še čas.

## Kaj se sliši po svetu.

#### Mačke v državni službi.

Združene države Severne Amerike imajo v svoji službi tudi nad 1000 mačk. Te živali imajo nalogo, da v poštnih sladiščih preganjajo miši, ki delajo veliko škodo pri zavojih in paketih.

#### Nasprotnik žensk.

V Besarabiji (Romunija) so v začetku julija imeli maturo na srednjih šolah. Kot zastopnik vlade je bil v izpraševalni komisiji navzoč prof. Pospescu, ki je povzročil, da so vse dijakinje, 84 po številu, padle. Rekel je, da je njihovo mesto v kuhinji in ne v šoli. Radi takega postopanja je nastalo veliko razburjenje med prizadetimi. Zadevo je vzelo v pretres naučno ministrstvo.

#### Iz šale za res.

V nekem kraju države Kentucky v severni Ameriki so imeli ognjegasci velike slavnosti. Hoteč dokazati svojo sposobnost, so spravili par ljudi v posebno leseno hišo, jo zažgali in se lotili reševalnih del. Ogenj pa se je hitreje širil kot so mislili gasilci. Poslopje se je namreč naenkrat zrušilo in pokopalo pod seboj kakih devet oseb. Tisti gasilci so se torej slabo postavili.

#### »Brazgotinec«

pravijo lumpje iz mesta Chicaga svojemu poglavarju Caponeju. Kljub njegovim drznosti so ga pa te dni le vjeli in vtaknili v ječo. »Brazgotinec« je pa pisal iz ječe najboljšemu odvetniku in mu ponuja 50.000 dolarjev (blizu milijona lir), če ga izreže. Se vidi, da je njegova obrt nesla.

#### Okradeni kralj.

Belgijski kralj in njegov pobočnik sta se šla v teh pasjih dneh kopat v kopališče Ostende. Ko sta se vrnila v kabino po obleko, sta opazila, da jima je nekdo odnesel ure, verižice in 500 frankov. Tudi kralji niso varni pred tatovi.

#### Dober varuh.

V Ameriki je navada, da si avtomobile krađejo. Če puste psa za varha, mu vržejo klobaso in vzamejo avto. Zdaj so začeli kače nastavljeni kot čuvaje. Pravijo, da se dobro obnesejo.

#### Raste ko slak.

Chicago spada med največja mesta Združenih držav. In vendar je to mesto šele sto let staro. Proti koncu leta 1829. so Indijanci prodali ozemlje, kjer stoji danes Chicago, Združenim državam. Prej je bila tam naselbina, ki jo je ustanovil neki francoski misijonar. Danes pa je Chicago mesto z milijonskim prebivalstvom.

#### Nova moška moda.

V New Yorku so ustanovili društvo za pametno nošo. Člani tega društva ne nosijo poleti ne klobuka ne suknje ne telovnika ne naramnic ne jermenov. Smejo pa nositi čevlje in nogovice.

#### Sladoled.

V Chicagu v Ameriki imajo poseben zavod za raziskovanje sladoleda in njegove zgodovine. Tam so dognali, da je bila ta sladka reč že pred 3000

leti znana. Beneški potovalec Marco Polo je baže prvi prinesel v Evropo vest iz Kine, da tam poznajo sladoled. Karl I., angleški kralj, je tako rad lizal sladoled, da je poklical iz Pariza posebnega umetnika. Ta je znašel posebne recepte za sladoled. Sladkosnedni kralj ga je zato kar v barona povišal.

#### Leteči zdravniki.

V Avstraliji so ustanovili posebno zdravniško službo. Ako je v oddaljenih pustinja kak človek bolan, pokličejo z radijem zdravnika, ki prihiti v letalu. Vlada je poskrbela za mnogoštevilne oddajne postaje v obširnih pustinja. Kjer so prej potrebovali več dni, da so prišli do večjih naselbin, imajo sedaj zdravnika takorekoč pri rokah. Zgradba majhnih oddajnih postaj je bila radi vremenskih razmer in podnebja zelo otežkočena. Vročina je ponekod neznosna. Dež pade povprečno vsakih sedem let enkrat. Suša je taka, da so celo žabe pozabile plavati. Zanimive so tudi verske razmere. V notranji Avstraliji je župnija, ki meri 750.000 kvadratnih kilometrov (za dve dobršni Italiji in še kaj na vrh).

## Kralj dolarjev.

#### Začne z racmanom.

Janez David Rockefeller, kralj dolarjev in trustov (združenih podjetij), se je rodil pred 90 leti v majhnem zakotju nevjorške države. Oče je bil majhen trgovec, po katerem je sin posedoval le trgovskega duha. Pob je imel komaj 11 let, pa je že pri prvi kupčiji zaslužil 40 dolarjev. Od matere si je namreč sposodil racmana, ga opital s pomijami in ga prodal. Za tistih 40 dolarjev je potem nakupil blaga, ki ga v vasi ni bilo mogoče dobiti. Zopet je Janezek zaslužil 32 dolarjev. Počasi je fant prišel k neki tvrdki za knjigovodjo. To je bilo zanj premalo. S 1000 izposojenimi dolarji ustanovi lastno podjetje. Po enem letu je spretno spravil že razširjeno tvrdko na boben in jo sam kupil. Tako se je znebil svojih so-trudnikov.

#### Sreča v petroleju.

Tedaj se je Rockefeller spomnil na petrolej. Ustanovil je zvezo petrolejskih družb. Toda železnice niso hotele prevažati njegovega petroleja. Železniškega kralja Vanderbilta je pridobil brihtni Janez z delnicami lastnih petrolejskih podjetij, katere mu je skoraj zastoj ponudil. Zdaj je bilo treba najti še odjemalcev. V celi vzhodni Aziji jih je bilo polno. Toda težava je bila, ker so Kitajci petrolejske svetilke poznali le kot dragoceno čudo. Za varčnega Kitajca je bilo torej nemogoče, da bi si s petrolejem svetil. Rockefeller je zgradil bržtovarne za petrolejske svetilke in je te dragocene, za Kitajca mamljivo blesteče reči prodajal za par lir. Te svetilke so utrle Rockefellerjevemu petroleju zmagovito pot po vsej Aziji. Petro-

lejska družba »Standard Oil Company« je že imela kar armado 60.000 uradnikov. Rockefeller je zdaj pokupil železnice, si zgradil brodovje in podkupil ameriške senatorje, da niso izglasovali zakona proti kopičenju velepodjetij v eni roki.

Tako je postal najbogatejši mož na svetu. Podjetja, ki jih je prepustil svojemu sinu, kateremu ne bo treba pri racmanu pričeti, imajo 35 milijard lir glavnice. (Ena milijarda je 1000 milijonov). 90 let stari Janez pa se je umaknil, ves uvel v lica, na svoje posestvo, kjer za zabavo bije majhno žogico (golf).

### Japonska poroka.

Japonska, dežela vzhajajočega solnca, se od dneva do dneva bolj po evropsko obnaša. Vendar pa ne more vsa tehnična zunanost prebrniti pristne azijske notranjosti. To se najbolj pokaže, ko se fant in dekle v zakon snubita. Neki japonski modrijan je zapisal: »Evropec sklepa zakon v ljubezenski opojnosti in zakon je često nesreča, mi pa s treznim razumom in zakon postane kasneje srečen.« V koliko je to res, naj vsak bravec in ljubezniva bravka za se razsodi; zdaj pogledajmo le, kako se Japonec ženi.

Ko je hčerka godna za zakon, pokličejo starši »nakodo« (t. j. zakonski mešetar), ki mora biti oženjen; saj na Japonskem neoženjeni le polovico velja. Ta mešetar pripravi v svoji hiši vse potrebno za sestanek (»mizai«) obeh mladit. Ženin si ogleduje nevestico, ki se komaj upa kradoma ozreti na svojega bodočega gospodarja. Le malokdaj se zgodi, da se pri prvem srečanju zaroka razdere, ker imajo glavno besedo pri stvari le — starši. Če sta obe hiši za to, se izmenjajo darila, obleka in suhe ribe, kar pomeni, da bo dovolj kruha v hiši. Potem se do loči dan za poroko.

Ta dan se nevesta obleče v belo. Bela barva pomeni za vzhodne narode žalost, kot pri nas črna. Nevesta je pa žalostna, ker zapušča rodni krov. Mešetar s svojo ženo pelje nevesto na ženinov dom. Tu se zvrši glavni obred »san-san hu-do«, kar pomeni po naše »tri tri, devetkrat«. Ženin in nevesta pijeta namreč devetkrat menja je se iz iste čaše. Zdaj šele nevesta obleče rožasto obleko. Na občini vpišejo nevestino ime v imenik ženinove rodbine in ko gresta novoporočenca obiskat še nevestine starše, sta zvezana za vedno. —

Kajpak, pri nas gre to drugače.

### Videl sem srečo.

Pohajkoval sem v mračne misli zakopan pod mrkimi hrasti. Pa sem naletel na mladega človeka, zleknjenega v senci, ko je smehljalje zrl v svetlo nebo.

»Kaj pa delate?«

»Nič,« in se smehlja blažen kot otrok.

»Čemu se pa smejete tako?«

Mladi človek me pogleda ko zlohot-

### Ti bom eno povedal!

Učiteljica otrokom, preden gredo na počitnice: »In sedaj vam želim, da bi počitnice dobro preživeli in jeseni malo bolj pametni nazaj prišli.«

Otroci: »Hvala, enako, gospodična učiteljica!«

Na hodniku neke deželne sodnije je bil nabit sledeči razglas: »Razžaljena časti se sprejemajo samo ob sredah in sobotah od desete do dvanajste ure. Predstojnik.«

(Historična) Repentaborski gospod je znan, da ubere marsikatero šaljivo. Minuli teden so godci tistega kraja sklepali o tem, ali naj bi še imeli godbo ali bi jo opustili, češ nese ne nič, časi so slabi. Pa so naredili sklep, da

### Za umnega gospodarja.

#### Trg kmečkih pridelkov.

**Breskve:** V Trstu je malo domačega blaga, cene od 2 do 5 lir za kg; na goriški trg pride dnevno kakih 20 kvintalov breskev, ki dosežejo cene med 2 in 4.50 lirami za kg. Na trgu so predvsem vrsti amsden in triumf. Kupčija je zelo dobra, a je premalo blaga za večje odpošiljatve v inozemstvo. Veliko je povpraševanja iz Nemčije in Avstrije.

**Hruške:** V Trstu prihaja na trg precej slabo blago, katerega plačujejo po 1.60 do 1.80. Na goriški trg pride dnevno okoli 50 kvintalov hrušk, po najrazličnejših cenah. Najbolj cenjene so formentinke, katere prodajajo po 1.60 do 2 liri za kg; kodiljke (dunajke, funtarice) gredo po 1 do 1.30, različne druge po cenah od 1 do 1.60 lir za kg. Povpraševanje iz inozemstva. Pojavile so se na trgu prve maslenke, in sicer figovke.

**Jabolka** komaj začenjajo. V Trstu so po 1.20 do 1.30, cena, ki velja v splošnem tudi za Gorico.

**Marelje** pride na goriški trg dnevno kakih 15 kvintalov, in kmetje jih prodajo po 2.50 do 3 lire za kg. Gredo v inozemstvo, slabše za marmelado.

**Cimberji** in različne *slive* gredo po ceni od 60 stotink do 2 lir. Na goriškem trgu imenujejo cimberje »kole-ra«, Nemci jih pa radi jedò.

**Smokve** imajo ceno od 1 do 2.20 lir za kg. Največ je črnih repnic, nekoliko tudi debelih belic. Drugih je malo.

neža z drugega sveta: »Zato, ker sem srečen.«

»Pa kako, da ste srečni?«

»Ker se smehljam.«

Zagrenjeno zrem vanj: »Toda čemu se...«

Mladi človek se je dvignil in prosil seče zavpil:

»Zgubite se svojo pot. Čemu mi kahlite srečo?«

Šel sem in sem ga videl, kako se je zopet zleknil in se pokojno smehljal belim oblakom na nebu.

se bo godba razšla. Glavni godec je gospodu rekel: »Gospod župnik, sklenili smo, da vse inštrumente prodamo.« Pa mu gospod odgovori: »Lahko, samo bobna ne; ga boste še večkrat rabili.« Zdaj je gledamo le od daleč s Pulin-

»Poštenost je prva, moj dragil... Trgovec mora biti vedno pošten,« tako je veletrgovec učil svojega sina. »Glej, včeraj je nekdo pri nas plačal večjo vsoto denarja. Pri tem se je pa zmotil. Mesto 4000 lir jih je dal 5000.«

»No, in...«

»Tako sem poslal 500 lir svojemu družabniku.«

Trije pijanci v vlaku. Prvi vpraša: »Koliko je ura?« Drugi odgovori: »Četrtek.« Tretji se pa dvigne in reče: »Hvala lepa, da ste me spomnili na ime postaje, kjer moram izstopiti.«

**Krompir** je brez kupčije toliko v Trstu kot v Gorici. Vzrok tiči v pomanjkanju izvoza, tega pa ni, ker je naš krompir razkričan v inozemstvu, da je bolan in da ga kmetje ne znajo spravljati, četudi je letos ravno narobe res. Kmetje so si nabavili dobro seme in krompir je zdrav in tudi spravljanje je neoporečno. Sedaj se bo treba boriti skozi dolgo let, da zadobi naš krompir zopet prejšnji sloves in prejšnje trge. Našemu krompirju škodi letos deloma tudi konkurenca iz Južne Italije, kjer se je pridelek radi hude zime zapoznil in prihaja šele sedaj na trg. Cena krompirju je v Gorici na debelo 30 do 35, v Trstu 35 do 40 lir za kvintal.

**Zelenjave** je obilo na trgu. Paradizniki so v Trstu po 20 do 40, v Gorici po 40 do 70 stotink, jajčevci (melancane) po 1.50, kumarice po 40 do 50, zeleni fižol v stročju po 60 stotink do 1 lire, beli po 1.50 do 2. V inozemstvo gre prav malo zelenjave.

#### Vrtni škodljivci.

Iz vrst naših naročnikov nam prihajajo mnogoštevilna vprašanja, kako bi uničili polže, bolhače, bramorje, ogrce, listne uši, gosenice in podobne škodljivce, katerih je vse polno in iz leta v leto več na naših vrtovih. Na vsa posamezna vprašanja v tem oziru ne moremo odgovorjati, ker

a) so le redki vrtnarji s tako dobro voljo, da bi uničevali posamezne škodljivce, ki se potem tudi zelo radi porvrnejo na vrt iz sosedovega vrta, kjer so živeli nemoteno, in

b) ker bi potratili ogromnega časa in denarja za lov posameznih škodljivcev, katerim tudi večkrat neposredno niti ne moremo do živga.

Zato bi bilo potrebno, da bi se vsi vrtnarji držali naslednjih splošnih navodil. Ako se jih bomo držali, bomo uničili ogromno večino vrtnih škodljivcev in bomo zato imeli zadovoljiv pridelek zelenjave in drugega, kar gojimo v vrtu. Potrebno je tole:

1. Predvsem moramo paziti na kolo-barenje, to je na menjanje s pridelki. Kjer je bilo lansko leto zelje, sadimo grah, kjer je bila lani solata, bodi letos krompir, kjer je bil radič, naj bo kaj drugega itd. Kjer raste skozi več let na istem koščku zemlje ena in ista vrsta zelenjave, tam se bodo razvili posebni škodljivci in pridelek bo pičel in slab.

2. Iz vrta moramo odstraniti vse obolele in spodjedene, suhe in veneče rastline s koreninami vred, ker te so navadno zatočišče škodljivcev. Iz vrta mora zginiti tudi plevel, ker tudi tam se skriva marsikak nepridiprav.

3. V jeseni bodi vrt globoko prekopan in med delom uničujmo vse škodljivce, ki nam pridejo pod prste; zimski mraz bo tudi marsikaterega uničil. Kokoš sicer ne spada na vrt, vendar je zelo koristno, če kokoši prebrskajo v jeseni in v zimskem času prekopa no vrtno zemljo. Marsikateri škodljivci bo napravil konec med kokošnjimi mlinskimi kamni.

4. Vrtovi morajo biti dobro pognojeni. Navadno rabimo hlevski gnoj, a v boju proti škodljivcem so boljše umetna gnojila, posebno superfosfat in kalijeva sol, od dušičnatih pa apneni cijanamid (calcio-cianamide). Ker so vsa ta umetna gnojila zelo jedka, ožgejo in umorijo vsakterega škodljivca, ki pride z njimi v dotiko. Vsa ta umetna gnojila moramo raztrositi vsaj dva tedna pred setvijo, oziroma sajenjem rastlinic (sadike, potaknjencev). Zelo koristen za vrt in za uničevanje škodljivcev je pepel.

5. Pri sajenju je treba grahovo, fižolovo in druga semena nekoliko namočiti v petroleju. Smrdeče seme bo škodljivci pustil na miru. Isto velja tudi pri sajenju sadike in potaknjencev.

V ostalem pa moramo miši zastrupiti, gosenice, polže, strune in druge škodljivce pobirati in uničevati. Solate, zelja in druge listnate zelenjave ne smemo škropiti s tobačnim izvlečkom in podobnimi strupi, lahko pa z močno milnico (v vodi raztopljen zeleno milo), ki zamori marsikaterega škodljivca. Listne uši na vrtnicah in drugod pa uničujemo tako, kot smo v listu že pisali.

### Košnja in dež.

Nihče ne vidi rad, da mu dež zmoči pokošeno seno, ker mu napravi nepotrebno delo in sitnosti. Neki naročnik nas pa vprašuje, ali zgubi od dežja zmoceno seno tudi kaj redilnih snovi. Na to vprašanje odgovarjamo:

V 100 kg navadnega sena (suhe trave) se nahaja še vedno okoli 14 do 18 kg vode, ostalo (82 do 86 kg) je suha snov. V 100 delih suhe snovi se nahaja v srednjem

beljakovin	21.16	delov
tolšče	4.08	»
lesnine	25.17	»
škrobovin	42.22	»
sol	7.38	»

Že pri spravljanju sena v ugodnem vremenu se zgubi precej krme, to je:

na senik spravimo mnogo manj hranilnih snovi, kot jih je zrastle na seno. Nekaj se zgubi, ker slabo grabiš, nekaj po poti do senika, nekaj radi dihanja. Seno namreč tudi diha, o čemer se lahko vsakdo prepriča: naj spravi točno 100 kg suhega sena na senik, naj ga pusti tam ležati skozi leto dni, potem naj stehta, pa bo videl.

Mnogo večje zgube na redilnih snoveh pa nastopijo, če moramo spravljati seno v neugodnem, to je deževnem vremenu. Poskusi so dokazali, da zgubimo pri spravljanju ob ugodnem vremenu 9.4%, pri slabem vremenu pa tudi 25% redilnih snovi in več.

Ob neugodnem vremenu, to je ob dežju, povzročajo zgubo predvsem bakterije, to so s prostim očesom nevidna bitja, ki se vržejo najprej na tolščo, potem pa tudi na dragocene beljakovine. Dež izpere tudi mnogo soli, to je rudninskih snovi. Znano je, da postane od dežja sprano seno nekam slamnato, malovredno. Če je ležalo seno posebno dolgo časa na dežju, lahko zgubi sploh skoraj vse svoje redilne snovi, ker postane nevtitno.

Zato spravljammo seno kolikor mogoče ob suhem vremenu!

### Solite neposušeno krmo!

Če ni krma (seno, slama) dovolj posušena, se na hlevu pokvari, predvsem postane plesniva in je živini škodljiva. Večkrat smo pa prisiljeni spraviti krmo v senik, kljub temu da ni suha, ker je radi slabega vremena ne moremo posušiti. V tem slučaju jo moramo na seniku posoliti, to je raztresti moramo po krmi navadno živinsko sol. S tem ne bomo obvarovali krme samo pred plesnjenjem, temveč povečali njeno redilno moč za celo četrtno.

### Razredčite namizno grozdje!

Namizno grozdje igra v gospodarstvu naše dežele iz leta v leto večjo gospodarsko vlogo, ker ga naši vinogradniki vedno več prinašajo na trg. Namizno grozdje pa bo lepo in visoko cenjeno, če bodo vse jagode na grozdu enakomerno razvite, vse enako debele; to dosežemo le z razredčenjem jagod. Za razredčenje jagod rabimo ostre škarje, s katerimi moramo odstraniti vse drobne, nagnite in oškodovane jagode. Posebno letos, ko je na grozdih polovica jagod poškodovanih od toče, je treba namizno grozdje razredčiti. Čas za to je v juliju.

### Koliko pšenice se lahko pridelala pri nas?

V celi Italiji se pridelala v srednjem po 12.5 kvintalov zrnja na hektar, to je na vsakih 100 štirijaških metrov 12.5 kg ali na vsako njivo 445 kg. Najvišji dosežaj poznani pridelek pšenice v Italiji je znašal 55 kvintalov na ha. Koliko pšenice pa je mogoče pridelati pri nas?

Letos so sejali v naši deželi sorazmerno mnogo pšenice. Res je, da je ponekod setev pozebla, a drugod so dosegli izredno visoke pridelke. Pisceh vrst je pred par dnevi ugotov-

vil, da je bilo pridelanega na 750 štirijaških metrov veliki njivi celih 300 kg pšenice, kar znaša nič manj kot 40 kvintalov na ha ali 1460 kg zrnja na njivo. In ta pridelek niti ni bil najvišji v deželi.

Kmetje pravijo, da bodo letos sejali še več pšenice. Pazite, da jo sejate pravočasno, najbolje že v prvi polovici meseca oktobra, da se bo do zime že dovolj ukoreninila in razrastla in da ji ne bo potem mraz toliko škodil.

Ali si že preoral strnišče? Kaj čakaš sv. Jurija?

### Slabo »šparanje« pri teletih.

Mnogi naši živinorejci odstavijo teleta zelo hitro, ker hočejo prodajati mleko in ker mislijo, da je proč vrženo tisto mleko, katerega popijejo teleta po drugem mesecu svoje starosti. Tako ravnanje se pozneje bridko maščuje, ker ostanejo teleta krmižljava, kosmičeva, z eno besedo taka, da jih je žalost gledati.

Vsa teleta, katera pustimo za pleme, bi morala dobivati do 3. meseca sploh vse materino mleko, pozneje pa bi morali polagoma nadomeščati polno mleko s posnetim in dodajati krmilnih tropin, na primer orehovi. Komaj s šestim mesecem naj ne bi dobilo teleta več mleka. Le tako bomo zredili plemske živali, katerih bomo veseli.

### Encijanove korenine

so zelo grenke, pa vendar visoko cenjene. Rabijo jih za napravo encijanovega izvlečka. Korenine zrežejo na drobno ter jih denejo v žganje ali v vodo. Par kapljic tega izvlečka dviga apetit in pospešuje prebavo tako pri ljudeh kot pri živalih.

### Lucerno kosimo,

ko se pokažejo prvi cveti. Takrat je lucerna najbolj bogata na beljakovinah in tolšči; te snovi so takrat tudi najlažje prebavljive. Kdor kosi pozneje, dobi slamnato krmo, ki je tudi težko prebavljiva, torej mnogo manj vredna.

### Cena zdravilnih rastlin.

Opazili smo, da je imel članek o zdravilnih rastlinah v našem listu zelo velik odmev širom dežele. Zelo mnogo ljudi se zanima za to sicer postransko gospodarsko panogo, ki pa lahko prinese posameznikom obilne dohodke. — V Karniji, in sicer v Tolmezzu so se združili nabiratelji zdravilnih rastlin v posebno zadrugo, ki deluje letos četrto leto. Zadruga sprejema od nabirateljev zdravilne rastline in jih prodaja naprej. V zadnjih treh letih je plačevala za 100 kg orehovi listov vedno 100 lir, torej po liri kg. Cvetje arnike so plačevali l. 1926. po 500 lir, leta 1927. po 600 lir, lansko leto pa po 900 lir; cena je torej rastla. Nasprotno je padala cena encijanovim koreninam, katere so plačevali lani po 1.80 za kg, predlanskim po 2.50 in leta 1926. po 3 lire za kg.

Kakšne cene so letos, zaenkrat nismo mogli zvedeti, kakor tudi ne cen drugim zdravilnim rastlinam. Naslov zadruga je: Consorzio agrario cooperativo, Tolmezzo.

**Objave.****Zgubljeno.**

Obveznice Jul. Benečije je zgubila neka oseba od Travnika na Corso Verdi. Pošten najditelj naj jih izroči pri upravi »Novega lista«.

**Najdeno.**

Dne 20. junija je bila najdena med soškim mostom in Pevmo neka svota denarja. Kdor jo je izgubil, naj se zgloši pri upravi »Novega lista«.

**Rojansko romanje**

iz Trsta na Barbano bo v nedeljo 21. t. m. Odhod ob 7. uri z »molo Pescheria«. Parnik »Grado«. Prostora za 300 oseb. Odhod z Barbane ob 5. popoldne.

**Službe prosijo.**

V Sirotišču sv. Družine v Gorici imamo vsako leto nekaj dečkov in deklic, ki so dovršili ljudsko šolo, ki jih je torej treba postaviti na pravo pot v življenje. Priporočamo našim trgovcem in obrtnikom, ki potrebujejo učencev in učenk, naj se obračajo na Sirotišče. Letos imamo tudi nekaj dečkov, ki dovršijo v kratkem triletno učno dobo za mehanike, oziroma kovače. Med deklicami imamo tudi take, ki so

dovršile triletno učno dobo za šivilje. Čč. duhovniki, ki bi potrebovali ali za stalno ali za prehodno dobo takih deklic, naj se obrnejo na zavod. — *Vodstvo Sirotišča sv. Družine v Gorici, Via Ponte Isonzo 32.*

**Romanje na Barbano.**

Na Marijin otok Barbano bomo romali ob 5. uri zjutraj 25. avgusta. Čas za priglasitev je do 15. avgusta. Potniški avtomobili bodo čakali pred-cerkvijo sv. Ignacija. Vsak dobi pri vpisovanju številko korijere in številko sedeža, da ne bo kakor lani zmešnjave. Vožnja stanje in nazaj 21 lir. Oglejamo si Gradež in Oglej. Zvečer se vrnemo v Gorico krog 8. ure. — Na Barbani opravimo tudi molitve za odpustke za sveto leto. Zato bosta dva slov. spovednika in dve sv. maši za romarje.

**Julijska številka »Družine«**

je izšla. Poleg povesti Ivana Preglja, Jožeta Lovrenčiča in Slavka Savinška prinaša črtice Grazie Deledde in Tolstoja ter pesmi, zelo zanimiv zgodovinski članek o dornberških gospodih, slike iz najnovejše ruske zgodovine in obilo drugih prijetnih in poučnih sestavkov.

**Nove postave.****Nova oporoka.**

Zadnjič smo v »Novem listu« razložili, kako je treba napraviti oporoko po italijanskem zakonu, ki je od 1. julija 1929. tudi za nas veljaven. V kratkih člankih bomo za naprej razlagali glavne pravne določbe italijanskega zakona o testamentu.

**O dedičih.**

Dedič je oseba, kateri oporočnik (to je tisti, ki dela oporoko) zapusti v svoji oporoki vse svoje premoženje ali pa del svojega premoženja.

Dediča imenuje oporočnik lahko pogojno ali brezpogojno. Če imenuje oporočnik dediča, a dostavi v oporoki nemogoče, nemoralne ali pa pogoje, ki jih zakon izključuje, je oporoka veljavna; nemogoči, nemoralni in protizakoniti pogoji pa so neveljavni in smatra se, ko da bi ne bili stavljeni.

Ob tej priliki opozarjamo na tole važno okolnost: Člen 608. avstrijskega državlanskega zakona je dovoljeval takozvano fideikomisarno substitucijo. Po italijanskem zakonu je pa fideikomisarna substitucija neveljavna.

**Kaj je fideikomisarna substitucija?**

Pod fideikomisarno substitucijo razumemo imenovanje dedičem z omejitvijo, da mora isti dedič v slučaju svoje smrti ali pa tudi v drugih določenih slučajih izročiti dediščino osebi (drugemu dediču), ki jo je oporočnik v oporoki določil. N. pr.: Mož postavi v oporoki za dedinjo svojo ženo z nalogom, da izroči dediščino po svoji smrti sinu Ivanu. Tako imenovanje dedičev je po italijanskem zakonu neveljavno. Po italijanskem zakonu bi bila žena z zgoraj navedenem slučaju neomejena dedinja in bi kot taka tudi ostala za vedno. Oporoke s fideikomis-

sarno substitucijo, ki so se napravile pred 1. julijem 1929. pa ostanejo seveda v veljavi, če so bile napravljene pred sodnijo ali pred notarjem ali če jih je stranka sama pisala, podpisala ter navedla dan, mesec in leto, ko je bila oporoka napravljena.

**Kdo ne more postati dedič?**

1. Oni, ki ob smrti oporočnika niso še spočeti;

2. Oni, ki niso rojeni življenski; v dvomu se smatrajo za življenske osebe, o katerih je znano, da so bile žive rojene.

Lahko se pa imenuje za dediča otrok določene osebe, ki živi ob času smrti oporočnikove, četudi ni bil otrok takrat še spočet; lahko n. pr. oče imenuje za dediča bodočega sina svoje hčere, ki ni še niti poročena;

3. dediči ne morejo biti tudi osebe, ki niso vredne, da bi dedovale; po zakonu je smatrati za nevredne te osebe:

a) kdor je ubil ali hotel ubiti oporočnika;

b) kdor je obdolžil oporočnika teškega zločina, če se je pozneje izkazala njegova nedolžnost;

c) kdor je prisilil oporočnika, da je napravil ali popravil testament.

Nevredne osebe zamorejo dedovati le, če jim je oporočnik v oporoki ali pa v notarskem aktu izrecno odpustil grdo dejanje. Kdor je bil kot nevreden izključen od dedovanja, mora ob smrti oporočnika vrniti vse, kar je od njegovega premoženja po oporočnikovi smrti dobil. Nevrednost očeta in matere otrokom pri dedovanju prav nič ne škoduje. Nevredni starši pa nimajo pravice do užitka in upravljanja dediščine svojih otrok.

4. ne more postati dedič varuh oporočnikov, dokler ni bil odobren varuštveni obračun, četudi bi oporočnik

umrl po odobrenju obračuna. Veljavne pa so oporočne odredbe, ki se tičejo oporočnikovih staršev, otrok, bratov, sester in zakonskega druga, če tudi bi bile te osebe oporočnikovi varuhi.

5. notar, ki je napravil javen testament in osebe, ki so pri javnem testamentu pričale;

6. nezakonski otroci ne morejo dobiti več, ko takozvani nujni delež, (parte legittima) če ima oporočnik zakonite naslednike;

7. mož in žena, ki sta drugič poročena, ne moreta novemu zakonskemu drugu zapustiti v oporoki več, kot otroku iz prvega zakona, ki je iz oporoke najmanj dobil.

8. ne more biti dedič oseba, ki je napisala tajno notarsko pogodbo, če ni te odredbe oporočnik sam lastnoročno odobril v oporoki ali ko je izročil tajni testament notarju.

**Nova davščina.**

Z zakonom od 17. maja 1928., št. 1094 je bil ustanovljen samostojen državni cestni oddelek (azienda autonoma statale della strada). Temu oddelku je izročena skrb za vzdrževanje vseh državnih cest.

S kr. odlokom od 30. maja 1929., št. 997 je bil cestni oddelek pooblaščen pobirati od 1. julija 1928. dalje posebno davščino.

Davščino za državni samostojni cestni oddelek morajo plačevati davkoplačevalci, ki povzročujejo z vožnjo znatno škodo in obrabo ceste. Pri tem se vpoštevajo vozila s strojnimi pogonom in vozila na vprego z živino. Davek se predpiše za vsako podjetje posebej, če ima lastnik več podjetij.

Davek se odmeri z ozirom na množino in trajanje transportov, na vrsto vozil, na dolžino poti, na vrsto in težo blaga, kakor tudi z ozirom na stroške, ki jim ima cestni državni oddelek pri vzdrževanju ceste.

Nove davščine ne bo treba plačati javnim transportnim podjetjem, ki imajo tozadevno koncesijo.

Nova transportna podjetja so prosta te davščine prvo leto svojega obstoja.

Davščina znaša 1000 do 30000 lir na leto. Podjetja, ki spremenijo pri avtomobilih polni gumi s pnevmatičnim in polpnevmatičnim, bodo prosta dve leti davščine, odkar so izvršila to izpremembo. Če je podjetje izvršilo imenovano izpremembo le deloma, se davščina sorazmerno zniža.

Prizadeti davkoplačevalci bodo pozvani od cestnega urada v Trstu, da izpolnijo predpisano prijavo.

Cestni urad v Trstu (Ufficio compartimentale per la viabilità) predpiše davščino na podlagi strankine prijave ali pa na podlagi uradne ugotovitve. Stranka lahko sklene s cestnim uradom v vsakem slučaju konkordat, četudi je bila ugotovitev uradno že izvedena. Konkordat sklene lahko stranka osebno ali pa po svojem zastopniku, kateremu naj izda pooblastilo na navadnem papirju.

(Nadaljevanje na str. 14.)

**Rekurzi.**

Proti uradnemu predpisu davščine (avviso d'accertamento) lahko stranka rekurira tekom dvajsetih dni, ko je prejela tozadevni davčni ugotovljeni opomin. Rekurz mora biti napisan na kolkovanem papirju 2 lir. Rekurz je treba vložiti na deželno komisijo za direktne davke (Commissione provinciale delle Imposte dirette). Stranka mora biti pozvana pred komisijo, če to v rekurzu zahteva.

Predsednik deželne davčne komisije pošlje cestnemu uradu odločitev o rekurzu. Cestni urad mora vsebino odločitve sporočiti prizadeti stranki. Stranka ima pravico zaznati od cestnega urada celotni tekst komisijske odločitve o rekurzu in lahko zahteva tudi prepis odločitve. Za prvo stran prepisa mora plačati eno liro in za vsako naslednjo stran 50 vinarjev.

Proti odločitvam deželne davčne komisije je dovoljen rekurz na osrednjo davčno komisijo v Rimu (Commissione centrale delle Imposte dirette), toda le glede prekoračenja zakonitih predpisov. Tudi ta rekurz je treba vložiti tekom 20. dni po prejemu komisijske odločitve. Proti odločitvam osrednje davčne komisije je mogoče rekurirati na sodnijo samo zaradi prestopka proti zakonu.

**Davčni seznam.**

Cestni urad sestavi seznam vseh onih davkoplačevalcev, ki so podvrženi novi davščini, za vsako občino posebej. V ta seznam se vpišejo davkoplačevalci, za katere je bila nova davščina že končno ugotovljena in predpisana.

Seznami davkoplačevalcev za novo cestno davščino se izložijo pri vsaki občini na vpogled vsako leto v prvi polovici meseca maja ali pa meseca novembra osem dni. Cestno davščino izterjujejo davčne pobiralnice in treba jo je plačati v štirih obrokih, in sicer v juniju, avgustu, oktobru in decembru.

**Rekurzi proti davčnim seznamom.**

Proti morebitnim stvarnim pogreškom v davčnih seznamih je treba rekurirati tekom šestih mesecev od zadnjega dneva, ko je bil seznam v občini izložen na vpogled davkoplačevalcem. V istem času je treba rekurirati tudi, če ni bila stranka sploh prej obveščena, o predpisu davščine. Ta rekurz je treba vložiti na finančno intendantco v Trstu. Proti odločitvam finančne intendantce je treba rekurirati na deželno davčno komisijo za direktne davke v Trstu tekom 30 dni. Ti rekurzi pa nimajo odločilne moči; davke je treba kljub rekurzu plačati; plačani znesek se pa davkoplačevalcu vrne, če ni bil dolžan davka plačati.

Če je bila davščina vpisana v seznam za isto podjetje dvakrat, je treba rekurirati na deželno davčno komisijo v Trstu tekom šestih mesecev preko cestnega urada.

Če preneha razlog obdavčenja (to je znatna ali izredna obraba ceste), je treba vložiti prošnjo za odpis davka na navadnem papirju na cestni urad tekom treh mesecev po razglasitvi davčnih seznamov, ali tekom treh me-

secev, ko je med letom razlog obdavčenja odpadel. Proti tozadevnim odločitvam cestnega urada se lahko rekurira na deželno davčno komisijo v Trstu.

**Kazni.**

Kdor ne izpolni predpisanih prijav, mora plačati za kaznen tretjino celoletnega davka in še 100 do 500 lir denarne kazni.

Kdor se ne odzove pozivu cestnega urada ali davčnih komisij, mora plačati sto lir kazni.

Isti kazni je podvržena stranka, ki bi branila članom komisije ali uradnikom cestnega urada ogled na licu mesta.

**Katere knjige**

so predpisane za vsakega trgovca.

Italijanski zakonik predpisuje za vse trgovce (tudi majhne) in za vse trgovske družbe sledeče tri knjige:

1. dnevnik (libro giornale),
2. inventarno knjigo (libro degli inventari),
3. kopirno knjigo (libro copia lettere).

Katere knjige morajo voditi blagovne zadrage?

Zadrage, ki se pečajo s trgovino, morajo voditi gornje tri knjige, ki so predpisane za vse trgovce, razen tega pa še

1. člansko knjigo,
2. zapisnik občnih zborov,
3. zapisnik načelstvenih in nadzorstvenih sej.

Kako dolgo mora trgovec hraniti predpisane knjige?

Vsak trgovec, trgovska družba ali zadruga mora hraniti vse predpisane knjige 10 let po zadnji registraciji (o dolžnosti vsakoletnega registriranja (Nadaljevanje na str. 15.))

**Trgovske knjige**

raznih velikosti, od 25 lir naprej, prodaja in na zahtevo tudi kolkuje

**Katoliška knjigarna v Gorici**

Via Carducci št. 2    Gosposka ulica št. 2

**Zobozdravniški  
ambulatorij**

**TRST - Via delle Sette Fontane 6.**

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavlčkom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zajamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19. Ob nedeljah od 10.—12.

**Gostilna „Alle Corriere“**

v Trstu via Romagna N. 4 (tik Caffè Fabris)

Domača kuhinja. Izborno vipavsko in istrsko vino ter kraški teran. Postajališče potn. avtomobilov in shajališče ljudi z dežele.

Uljudno se priporočata

STRANCAR in PERIC

**„Al gran Risparmio“**

**TRST - VIA S. LAZZARO 9**

**S. LEVI**

Vedno novi dohodi po ugodnih cenah:

Odrezki po 1/2 metra	po cent. —.75
Kotenina, bela in rujava	po L 1.90
Platno »Coreda«	po L 2.20
Domače platno	po L 2.90
Platno »Dovlas«, težko	po L 3.20
Platno za rjuhe, vioko 150 cm	po L 4.50
Platno za rjuhe, težko	po L 5.50
Platno za rjuhe »Dovlas« extra	po L 6.—
Svila za otroške obleke bela in modra	po L 2.80
Svila platnena za ženske obleke	po L 3.—
Tarlič za žimnice, težak, visok 120 cm	po L 4.50
Zefirji za srajce	po L 2.80
Popelin za srajce	od L 3.50 naprej
Volnen muškin, v vsch barvah	po L 9.—

**VELIKA IZBERA »BORGO« ZA HLAČE IN VOLNENEGA BLAGA ZA OBLEKE.**

Velika izbora perila za opreme nevest; prti, prtiči, brisače, kuhinjske cunje, posteljna pregrinjala, končena in svilena, robci, nogavice itd.

**Zobni zdravnik**

**dr. Robert Hlavaty**

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23-II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

**Tvornica tehtnic, uteži in mer  
Giuseppe Florenc & C.o**

TRST, via Vidali 9, tel. 84-03

z veliko izbero uteži, mer in tehtnic oblastvenoodobrenih iz domačih in inozemskih tvornic.

Popravljamo najrazličnejše tehtnice po zelo nizkih cenah. Za dobo popravila damo tehtnice in uteži na razpolago brezplačno.

**JAKOB BEVC - TRST**

Campo S. Giacomo št. 18.

Bogata izbora zlatenine in srebrnine, raznovrstnih ur, predmetov za darila i. t. d. „Cyma“ znane švicarske ure.

**Cene najnižje!**

**TVORNICA KLAVIRJEV**

**ANTON PEČAR**

prodaja - zamenjuje - popravlja in uglašuje klavirje in druga godala.

**Cene zmerne! !**

**TRST, VIA VINCENZO SCUSSA 8**

bomo pisali pozneje). Enako dobo (10 let) se morajo hraniti tudi vsa prejeta pisma in brzojavi.

V slučaju sodnijskih sporov se trgovci lahko sklicuje na knjige samo v tem slučaju, če so bile pravilno kolkovane in v redu vodene. Knjige, ki niso bile vodene po predpisih, ne morejo služiti trgovcu za dokaz resnice pri sodišču, pač pa lahko služijo knjige v vsakem slučaju, tudi če ne odgovarjajo predpisom, za dokazilo proti trgovcu. S pravilnim vodenjem knjig se izogne trgovec kazni, ki je predvidena za slučaj konkurza (falimenta) in ima možnost, da se mu dovoli predhoden konkordat (poravnava).

**Ali trgovec lahko vodi tudi druge knjige?**

Razen zgoraj navedenih knjig vodi lahko trgovec po svoji potrebi poljubne druge knjige kot na primer: blagajniški dnevnik, skladiščno knjigo itd. Te knjige po zakonu niso predpisane, niso podvržene nobenim dooločbam glede kolekovanja, registracije itd.

(O pravilnem kolkovanju in vodenju knjig prihodnjič.)

## Vprašanja in odgovori.

**Vprašanje št. 110:** Ker nismo imeli lastnega fižola za seme, smo ga kupili v trgovini. Fižol raste, a cvetja ne pokaže. Ali bo pozneje zarodil? Smo v velikih skrbeh. V prigibu pošiljam list od fižola.

**Odgovor:** Iz poslanega lista ne moremo ničesar spoznati. Mogoče bo fižol pozneje zarodil, vendar pa bi sedaj že moral pokazati, koliko je vreden, saj je ves ostali že v stročju in ponekod že rumeni. Svetovati vam ne moremo drugega, kot da ne kupujete drugič mačke v vreči in da kupujete seme le pri takih trgovcih, ki so popolnoma zanesljivi.

**Vprašanje št. 111:** Kako pogojim cipresi na pokopališču? (Odgovor v listu, ker je znanka omenjena, a ne priložena.)

**Odgovor:** Cipresa na pokopališču, posebno če raste med dvema groboma, bi morala imeti dovolj hrane, saj se vračamo vsi v pepel. Gnojenje drevju na pokopališčih ni v navadi, ker bi to bilo proti spoštovanju mrtvih in kraja miru. Mogoče bi ljudje spregledali pogojitev z umetnimi gnojili (mešanica superfosfata, kalijeve soli in žveplenokislega amonijaka), nikdar pa ne bi oprostili gnojenju s hlevskim gnojem.

**Vprašanje št. 112:** Kaj je bolj staro: ali jajce ali kokoš?

**Odgovor:** Vi bi moral vprašati Noeta, ali je spravljen v barko kokoš ali jajce. Če Vas ne bo Noe zadovoljil z odgovorom, morate iti seveda še bolj nazaj. Na vsak način pa hvala Bogu, da se naši ljudje zanimajo še za taka modroslovna vprašanja.

**Vprašanje št. 113:** V fižolova zrna se zarijejo smrdljivi molji in zglodajo vso sredico, da ni fižol za nobeno rabo. Ali je kakšna pomoč?

**Odgovor:** Edina pomoč je setev zdravega fižola. Ne pomaga pa mnogo, da sadite zdrav fižol samo Vi, temveč tudi Vaš sosed, in ne samo v Vaši vasi, temveč tudi v sosedni, ker drugače bo nepridiprav priletel od daleč na Vaš fižol. Iz tega je razvidno, da je mogoče uničiti tega in še mnogo drugih škodljivcev le vzajemnim, od oblastev organiziranim potom in to po vseh državah.

## Ženitne ponudbe!

Kolodvorski trafikant na jako prometni točki v Jugoslaviji s 5-6 tisoči dinarjev mesečno dohodkov želi znanja s čedno in naobraženo gospodično, črnolasko, od 25-35 let staro, ki bi imela svojo kmetijo ali pa v gotovini od 30.000 lir naprej. Trafika ji je po moji smrti zagotovljena.

Vdove z enim otrokom niso izključene. Le resne ponudbe pod naslov: Tajnost zajamčena. *Alfonz Berginc — Poštno ležeče Jesenice Savva - Fužine, Gorenjsko, Jugoslavija.*

## Dott. GIUS. COMEL

specialist za bolezni v ušesih, nosu in grlu,

bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah. Sprejema od 9-11 predp. in od 3-4 pop. **Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)**

## Zdravnik dr. JOSIP POTRATA

sprejema od 10. - 13. in od 15. - 16. ure

V GORICI  
Via delle Monache št. 1  
nad lekarno Pontoni

## Zahvala.

S tužnim in potrtnim srcem javljava vsem prijateljem in znancem ter sorodnikom žalostno vest, da je dne 8. t. m. ob 6. uri popoldne preminul naš dragi soprag in oče

## SLOKAR KAROL,

TRGOVEC

Obenem se najsrčneje zahvaljujeva vsem, ki so dragega pokojnika v času njegove dolgotrajne bolezni tolažili, posebno č. g. županiku, vsem, ki so ga spremljali na njegovih zadnjih poti, ter vsem, ki so nam lajšali našo bol v tej težki uri. Posebna zahvala tudi pevcem za njih ganljivo petje pred hišo žalosti na pokopališču.

*Sv. Križ-Cesta, dne 10. julija 1929.*

Zalujoča soproga *Frančiška* in sin *Mirko*.

## ZDRAVNIK

## dr. LOJZE SIMONITI

bivši asistent goriške bolnišnice

sprejema

vsak dan od 10 - 12 in od 3 - 5.

**G O R I C A**

Piazza Vittoria 22/II (Travnik)

Važno sporočilo vsem ljudem dobrega okusa!

## PILSEN URQUELL 12°

Kraljica piva

Iz mestne pivovarne v Plznu (Češko). Letni proizvod: 1 milijon hektolitrov. — Prodaja v **GORICI** le

Restavracija **JOSIPINE PODGORNIKOVE**, Corso Verdi 32 (Central)

**Hotel QUARNERO**, Corso Vitt. Em. III.

## Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour št. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov imenovanih predmetov.



**Mehanična delavnica**  
Gorica - Piazza Cavour št. 5

**Bencin „Lampo“**

Telefon št. 415, — — — Brzojavke: KERSEVANI, GORIZIA. CICLI E MACCHINE



## Tvrdba Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte. Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

**BLAGO SOLIDNO.**

**CENE ZMERNE.**

**Valuta — tuji denar.**

Dne 17. julija si dal ali dobil za:

1 dolar	19.08 lir
1 angl. funt	92.74 lir
100 dinarjev	33.60 lir
100 šilingov (avstr.)	269.20 lir
100 čeških kron	56.61 lir
100 nemških mark	455.50 lir
100 švic. frankov	367.80 lir
100 franc. frankov	74.90 lir
100 belg. frankov	265.60 lir

Beneške obveznice 72.20; obveznice »Consolidato« 79.50.

**Loterijske številke**

sobota dne 13. julija 1929.

Bari	46	55	9	68	89
Florenca	65	61	71	33	48
Milan	64	16	67	1	5
Neapelj	61	71	45	80	35
Palermo	72	49	19	11	71
Rim	85	5	84	55	23
Turin	87	13	62	60	49
Benetke	79	1	69	87	40

**Semnji v prihodnjem tednu.**

Ponedeljek 22. julija: Sežana.  
Sreda 24. julija: Boljunec.  
Četrtek 25. julija: Kanfanar, Gorica, Višnjan.  
Petek 26. julija: Divača, Bitinje.  
Sobota 27. julija: Motovun.

**Darovi za birmo**izredno nizke cene,  
velika izbira samo v**ZLATARNI F. BUDA**  
TRST — Corso Garibaldi 35PODPISANI se najvljudneje za-  
hvaljuje zavarovalnici**Fondiaría**za vestno izplačano odškodnino proti  
strelji na zvoniku župne cerkve in tem  
potom priporoča zavarovalnico Fon-  
diaríjo kot eno izmed najsolidnejših.

Župni urad Prem.

Odlikovani zobozdravniški ambulatorij

**R. BREZIGAR**

sprejema

v Gorici  
na TRAVNIKU 17/1.Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak  
Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici  
Riva Piazzutta št. 18.**Mali oglasi.**Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro.  
Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je  
navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgo-  
vore v zaprtem ovitku na katerem je navedeno geslo.

**Krone, srebro in zlato, kakor tudi staro zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje.** — Birmska, poročna in krstna darila. — *Moderna zlatarna, Gorica* Verdi št. 13 (Gorica, nasproti novemu Zeljenjadnemu trgu).

**Tropinovec** pristni, dobiti vedno v vsaki množini pri »Zadružni žganjekuhi« v Dornbergu.

**Domača vina, namizna in sortirana, od daja po cenah od L 2.25 naprej Kmetijsko društvo v Vipavi (Vipacco). Podružnica v Idriji.**

**Suhe gobe, lepe, bele kupujem v vsaki množini; plačujem najvišje cene.** — Maks Štucin, trgovec, Cerklje.

**Oglase za vse italijanske, jugoslovanske, avstrijske in druge inozemske liste sprejema oglasni zavod G. Čehovin, Trst, Ventisetteembre 65, Tel. 83—34. Nabira tudi oglase za »Novi list« in »Istarski list«.**

**Jakob Šuligoj, urar, zlatar in optik, Gorica, Gosposka ulica 19, prodaja po najnižjih cenah.**

**Trebec Jožef, Orlek št. 7 (pri Sežani) prodaja hišo s hlevom (štalo), po novem sistemu zidanim gnojiščem, vodnjakom in vrtom ter več zemljišč, pašnikov in travnikov. Cena po dogovoru.**

**Kmečko delavska gospodarska zadruga v Dobravljah (Ajdoščina) ima na prodaj prvovrstno vipavsko vino in tropinsko žganje po zmernih cenah.**

**Proda se hiša v Vipavi zraven vojašnice. Pripravna je za gostilno, kavarno in bar. V hiši je voda in električna luč.**

**Iščem potnika, ki zna voditi avto. Predstavi naj se via Bertolini 10 (dvorišče), Gorica.**

**Upravo hiš v mestu in okolici sprejme po ugodnih pogojih uprava hiš J. Čehovin, Trst, Ventisetteembre 65, Tel. 83—34.**

**Zahvala**

Podpisani se tem potom zahvaljuje sl. zavarovalni družbi »LA FONDIARIA« in njenemu zastopniku g. **Dragotinu Starcu** iz Barkovelj za hitro in točno izplačano požarno odškodnino.  
Ker je zavarovalnica vestna in zelo kulturnaja, priporočam vsem posestnikom.

Anton Štemberger  
Zabiče 28 pri Bistrici**Naznanjam**

vsem kmetovalcem, da mi je dospelo iz Kranjskega odlično seme za **ajdo** in repo kakor tudi, da mi je dospela nova velika pošiljatev **posnemalnikov** znamke »Roth«, kateri so priznani najboljši in kljub temu najcenejši.

**JUST UŠAJ v GORICI.**

**NOVA** trgovina čevljev domačega in tvorniškega izdelka najrazličnejših vrst  
Trpežno blago po najnižjih cenah. Prepričajte se sami! **GREGORIČ & URŠIČ**

GORICA, Koren (Piazza E. d'Amicis) št. 1

**Brivski pomočnik išče mesta v mestu ali na deželi, govori slovenski in italijanski. Naslov: Postojna št. 77.**

**Strojnika kurjača z oblastveno podpisanimi dokumenti sprejme Mlekarska zadruga v Trnovem (Torrenova di Bisterza, Carnaro). Prednost imajo oni, ki so delovali v mlekarnah. V ponudbi je treba navesti, kdaj bi ponudnik lahko službo nastopil ter podatke o osebnem stanju in dosedanem službovanju.**

**Patentirane ročne in vrtilne mlatilnice sistema »Leitnersohn«, ki se lahko rabijo tudi na pogon s konjem (Göpel), prodaja Virgilio Bombig, Piazza Vittoria, Gorica, trgovina z železnino.**

**Dne 27. julija se bo ob 10. uri dop. v Cerkljem - Ravne, 62 vršila dražba celega posestva s poslopji in žagami »pri Gorenjcu«.**

Posestvo ima 16 zeml. parcel (njive, travniki). Redijo se lahko 4 glave gov. živine in 4 prašiči. Nadalje šteje posestvo 2 veliki stanovi, hiši, 2 hleva, 2 velika kozolca, 2 žagi venecijanski z velikimi pritikinami za shrambo lesa, sušilnici za parkete z vsemi stroji, električno centralo z dobrimi stroji, garažo za tovorni avto, dobro urejen mlin, kovačnico ter velik vrt.

Vodna moč proizvaja potom treh francijskih turbin 38 HP.

Vsi stroji ter vsa poslopja so v najboljšem stanju.

Za industrijalce zelo ugodna prilika, ker je najmanjši ponudek samo 60.000 lir.

Vsa potrebna pojasnila daja na željo Kmetijska posojilnica v Cerkljem

**V Ajdoščini, na prometnem kraju, se odda dobro vpeljana kleparska delavnica z vsem orodjem. Pojasnila daje kleparska delavnica, Ajdoščina št. 165.**

**Hlapec, vešč kmečkega dela; išče službe. Naslov je pri upravi.**

**Mladega psa, čuvaja, kupim. Navedite starost, pasmo in ceno.** — Pertot, Barcola 456 (Trst).

**KABINET ROENTGEN**primarja  
**dr. DEFIORI AUGUSTO**je odprt vsaki dan v Gorici  
od 9. — 12. in od 2. — 4.

V Juliju in avgustu ob nedeljah zaprt.